مناسک عمره مفرده

حضرت آیت الله العظمی صافی

بسم الله الرحمن الرحيم

مناسک عمره مفرده

نویسنده:

آیت الله شیخ لطف اللّه صافی گلپایگانی

ناشر چاپی:

دفتر آیت الله لطف الله صافی گلپایگانی

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

مناسک عمره مفرده

مشخصات کتاب

سرشناسه : صافی گلپایگانی، لطف‌الله، ۱۲۹۸ –

عنوان و نام پدیدآور : مناسک عمره مفرده: مطابق با فتاوای مرجع عالیقدر حضرت آیت‌الله‌العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الشریف.

مشخصات نشر : قم: دفتر تنظیم و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی حاج شیخ لطف الله صافی گلپایگانی ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری : ۱۲۰ص.؛ ۱۲ × ۱۶ س‌م.

فروست : فقه.

شابک : ۱۵۰۰۰ریال۹۷۸-۶۰۰-۵۱۰۵-۰۸-۲ :

وضعیت فهرست نویسی : فاپا

یادداشت : چاپ یازدهم.

موضوع : حج عمره

موضوع : فقه جعفری -- رساله عملیه

رده بندی کنگره : BP۱۸۸/۹۲/ص۲۵م۸ ۱۳۹۱

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۳۵۷

شماره کتابشناسی ملی : ۲۷۲۴۷۵۲

فضیلت عمره

بسم الله الرحمن الرحیم

الحَمْدُللهِ رَبِّ العَالَمِینَ وَ الصَّلوةُ وَ السَّلامُ عَلی خَیرِ خَلْقِهِ و اشْرَفِ بَرِیتِهِ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّ–اهِرِینَ، لاسیما بَقیةُ اللهِ فِی الْأَرَضینَ وَ لَعْنَةُ اللهِ عَلی أَعْدَائِهِمْ أجمَعینَ إلی قِیامِ یوْمِ الدِّینِ.

مناسک عمره مفرده، ص: ۱۱

قال الله تعالی:

(وَ قَضی رَبُّکَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِیَّاهُ)[۱]

پرستش و بندگی خداوند متعال و خضوع در پیشگاه صاحب این عالم و غیب جهان یکی از چیزهایی است که انسان را بر حسب فطرت خود به آن مایل است و خود را به آن نیازمند می‌یابد و بالذات این حالت حاجت به پرستش را احساس می‌کند و تا این حاجت برآورده نشود، وجدان او آرام و راحت نمی‌شود، و این، واقعیت و حقیقتی است که در قرآن مجید در آیات متعدد بیان شده است.

چنان‌که باید غرایز انسان به طور معقول و مشروع اشباع شود و خواسته‌های فطری او برآورده گردد، این خواست فطری و روحانی نیز باید برآورده شود و همان‌طور که اگر از سایر غرایز استفاده درست و مشروع ننمایند، در راه‌های منحرف به‌کار گرفته می‌شوند. غریزه میل پرستش و فطرت علاقه به عبادت که سرچشمه و اساس و تمام کمالات معنوی است، اگر به‌طور صحیح مورد استفاده قرار نگیرد در صورت‌های منحرف و مسخ‌شده ظاهر می‌شود، و فساد و

مناسک عمره مفرده، ص: ۱۲

انحراف آن از فساد و انحراف تمام غرایز و خواسته‌های فطرت دیگر بیشتر است، و اساس افتادن انسان در ظلمات شرک و بت‌پرستی و الحاد است.

اولین و مهم‌ترین چیزی که دعوت انبیا علیهم‌السلام بعد از دعوت به اصل الوهیت و خدایی خدای یکتا به آن متوجه است، هدایت همین فطرت پرستش، خداجویی، خداخواهی و علاقه به ارتباط با غیب این جهان و صاحب کل عالم امکان است.

دعوت پیغمبران همه در این جهت متفق و متحد است که باید خدا را پرستش کرد، و پرستش غیر خدا جایز نیست چنان‌که در قرآن مجید می‌فرماید:

(وَ لَقَدْ بَعَثْنا فی کُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَ اجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ)[۲]

کمال عبودیت همان است که در انبیاء عظام و ائمه طاهرین علیهم‌السلام وجود داشت که از مظاهر آشکار آن آماده‌شدن حضرت ابراهیم خلیل علیه‌السلام برای ذبح فرزندش اسماعیل علیه‌السلام و تسلیم بی‌چون و چرای آن‌ها بود چنان‌که کامل‌ترین و تمام‌ترین جلوه‌های آن از آفتاب

مناسک عمره مفرده، ص: ۱۳

وجود حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله نور افشانی کرد که دعوت و دینش به انسان‌ها در این خواست فطری بهترین و جامع‌ترین راهنمایی‌ها را ارائه داد، و بخش مهمی از احکام این دین حنیف برنامه‌های پرستش و عبادت خدا و توجه به حق است برنامه‌هایی که همه انسان‌ساز است، و علاوه بر بعد عبادی فراگیرنده ابعاد مهم اجتماعی، اخلاقی و سیاسی است، و آدمی را از صفات رذیله، مثل تکبر و خودخواهی استثمار و استضعاف پاک ساخته، و به صفات حمیده، مثل برادری، تواضع، حب به خیر، احسان، رحم، عدل و انصاف، ایثار و فداکاری، صبر و استقامت، پارسایی و صفای باطن، نورانیت ضمیر و تشبه به ملائکه آراسته می‌نماید.

این عبادات عبارتند از نماز، روزه، حج خانه خدا، دستورات دعا و نیایش، زیارت‌ها و حضور در مشاهد و برنامه‌های عالی دیگر که برای شرح هر یک و ثمرات هر کدام کتاب‌ها نوشته شده است.

یکی از این برنامه‌های آموزنده عمره، یعنی زیارت خانه خدا کعبه معظّمه، و انجام آن برنامه عبادتی است که سابقه برگزاری آن به عصر حضرت ابراهیم خلیل علیه‌السلام و بلکه پیش از آن می‌رسد.

مناسک عمره مفرده، ص: ۱۴

اشخاص با این برنامه به شرف لقاء معنوی و حضور در درگاه قرب ربوبی مشرّف می‌شود، و لبیک‌گویان با شور و شوق فراوان به سوی خدا رهسپار می‌گردند، و از همان هنگام شروع به این برنامه، وصول معنوی خود را به حضرت خالق این کاینات با عظمت و آفریننده این همه کرات و کهکشان‌ها درک کرده، قدم به قدم از حظ لذت حضور در درگاه او بیشتر بهره می‌برند، و سراسر وجودشان سرشار از روحانیت و در اقیانوس‌های بی‌کران رحمت و لطف خدا شناور گردیده، و در آن ضیافت الهی از موائد رحمانی بهره‌مند می‌شوند.

گوارا باد بر آن‌ها که با خلوص نیت و شعور به فقر و نیاز به خداوند متعال این برنامه‌های مقدس را انجام می‌دهند، و سلام بر آنان که در مکه معظمه و مدینه طیبه با خدا و رسول خدا و اولیاء خدا تجدید عهد و میثاق نموده، و به ایمان و ولایتشان به اهل بیت رسالت علیهم‌السلام جلا و طراوت می‌بخشند.

اللّهُمَّ تَقَبَّل مِنْهُم وَ اشْرِکْنَا فِی ثَوَابِ اعْمَ الِهِم وَ لاتَحْرِمْهُمْ وَ ایانَا حَلَاوَهَٔ عِبَادَتِکَ وَ دُعَائِکَ یا ارْحَمَ الرَّاحِمِینَ وَ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِینَ.

مناسک عمره مفرده، ص: ۱۵

احکام عمره مفرده

اشاره

مناسک عمره مفرده، ص: ۱۷

مسأله ۱. عمره مفرده ماننـد سـایر عبادات بایـد با نیت و قصـد قربت به‌جا آورده شود، و همین‌قـدر که پیش از محرم‌شـدن نیتش این باشـد که عمره را به دسـتور و برنـامه‌ای که در رساله نوشـته شـده یا روحانی کاروان دسـتور می‌دهـد قربهٔ الی الله و برای خـدا به‌جا می‌آورم کـافی است، و لازم نیست که این نیت را به زبان بگویـد. بلکه همین مقـدار که کارهایی را که دسـتور داده می‌شود با این نیت انجام دهد کفایت می‌کند.

مسأله ۲. بعد از نیت، هفت عمل دیگر باید به ترتیب به‌جا آورده شود:

اول: محرم‌شدن از میقات.

دوم: طواف کعبه هفت دور.

سوم: دو رکعت نماز طواف پشت مقام حضرت ابراهیم علیه‌السلام.

چهارم: سعی بین صفا و مروه هفت مرتبه.

پنجم: حلق یا تقصیر.

ششم: هفت دور طواف خانه کعبه به نیت طواف نساء.

مناسک عمره مفرده، ص: ۱۸

هفتم: دو رکعت نماز طواف نساء پشت مقام حضرت ابراهیم علیه‌السلام.

شرح هر یک ان‌شاءالله تعالی گفته خواهد شد.

مستحبات احرام عمره

مسأله ۳. کارهایی که پیش از احرام و در وقت مهیا شـدن برای احرام، و در حال بسـتن احرام و بعـد از آن مسـتحب است چنـد چیز است:

۱. پیش از احرام، پاکیزه‌کردن بدن و گرفتن ناخن و شارب و زائل‌کردن موی زیر بغل و موی عانه (زیر شکم).

۲. غسل احرام در میقات، و هرگاه بترسد که در میقات آب نیابد، جایز است که پیش از رسیـدن به میقات غسل کند، و اگر پیش از میقات غسل کرد، و در میقات آب یافت، مستحب است که در میقات دوباره غسل کند، و اگر بعد از غسل خواب برود، یا چیزی را که خوردن و یا پوشیدن آن برای محرم جایز نیست بخورد یا بپوشد، یا استعمال بوی خوش کند، مستحب است دوباره غسل را به‌جا آورد، و اگر محـدث به حـدث اصـغر، غیر از خواب بشود، بهتر است رجاءً غسل را اعاده کنـد، و غسل روز برای شب و غسل شـب برای روز کفایت می‌کند، خصوصاً اگر غسل شب در آخر شب، و

مناسک عمره مفرده، ص: ۱۹

غسل روز در آخر روز باشد، و بهتر آن است که به غسل اول روز برای روز و به غسل اول شب برای شب اکتفا کند. و غسل احرام بر حائض و نفسا نیز مستحب است، و شرط احرام، طهارت از حدث نیست.

۳. خواندن این دعا در وقت غسل است:

بِسْمِ اللهِ وَ بِاللهِ، اللّهُمَّ اجْعَلْهُ لِی نُوراً وَ طَهُوراً وَ حِرْزاً و امْناً مِنْ کُلِّ خَوْفٍ وَ شِفاءً مِنْ کُلِّ داءٍ وَ سُقْمٍ، اللّهُمَّ طَهِّرْنِی وَ طَهِّرْ قَلْبِی، وَ اشْرَحْ لِی صَدْرِی، وَ اجْرِ عَلَی لِسانِی مَحَبَّتِکَ وَ مِدْحَتَکَ وَ الثَّناءَ عَلَیکَ، فَانَّهُ لا قُوَّةَ لِی الّا بِکَ، وَ قَدْ عَلِمْتُ انَّ قِوامَ دِینِی التَّسْلِیمُ لَکَ، وَ الْاتِّباعُ لِسُنَّةِ نَبِیکَ صَلَواتُکَ عَلَیهِ وَ آلِهِ.

۴. آن‌که بعد از نماز ظهر محرم شود، و اگر در وقت نماز جای دیگر می‌خواهد محرم شود، بعد از یکی از آن‌ها، و اگر نه، بعد از نماز قضا احرام ببندد، و اگر نماز قضا بر ذمه ندارد، شش رکعت نماز یا حداقل دو رکعت نماز بخواند، و در رکعت اول، بعد از حمد، سوره قُل هُوَ اللهُ احَد «توحید»، و در رکعت دوم، بعد از حمد، سوره قُل یا ایهَا الکَافِرُون «جحد» بخواند، و چون از نماز فارغ شود، و بخواهد نیت احرام کند، حمد و ثنای خدا را گفته، و صلوات بر محمد و آل محمد صلوات الله علیهم بفرستد. پس دو جامه احرام را

مناسک عمره مفرده، ص: ۲۰

بپوشد.

جامه احرام از پنبه باشد، و در حال پوشیدن احرام بگوید:

الحَمْدُللهِ الّذی رَزَقَنِی ما اوارِی بِهِ عَوْرَتِی وَ اؤَدِّی فِیهِ فَرضِی وَ اعْبُدُ فیه رَبِّی و انْتَهِی فیه الَی مَا امَرَنِی، الْحَمْدُ لِلّهِ الَّذِی قَصَدْتُهُ فَبَلَّغَنِی وَ ارَدْتُهُ فَاعانَنی وَ قَبِلَنِی وَ لَمْ یقْطَعْ بِی وَ وَجْهَهُ ارَدْتُ فَسَلَّمَنِی فَهُوَ حِصْنِی وَ کَهْفِی وَ حِرْزِی وَ ظَهْرِی وَ مَلاذِی وَ مَلْجَأِی وَ مَنْجَای وَ ذُخْرِی وَ عُدَّتِی فِی شِدَّتِی وَ رَخائِی.

نیت احرام را به زبان بیاورد.

مکروهات احرام

مسأله ۴. در احرام، چند چیز مکروه است:

۱. پوشیدن لباس سیاه، بلکه اولی ترک پوشیدن هر پارچه رنگ شده‌ای است مگر رنگ سبز که در بعضی روایات معتبر، استثناء شده است.

۲. خوابیدن در رختخواب و مخده زرد، و همچنین مکروه است محرم‌شدن در جامه کثیف. و سزاوار است جامه احرام نظیف باشد، و بهتر آن است که تا نجس نشود آن را نشوید.

۳. حنا بستن بدون قصد زینت، ولی با قصد زینت خلاف

مناسک عمره مفرده، ص: ۲۱

احتیاط است، بلکه احتیاط آن است که مطلقاً حنا نبندد، حتی پیش از احرام در صورتی که اثرش تا حال احرام باقی بماند، و نیز مکروه است برای زن پیش از احرام حنا بستن، هرگاه رنگ آن تا حال احرام باقی بماند.

۴. حمام‌رفتن و ساییدن بدن.

۵. لبّیک گفتن در جواب کسی که او را بخواند.

۶. شستن بدن با آب سرد.

۷. مبالغه در مسواک‌کردن و ساییدن رو.

۸. کُشتی‌گرفتن، و هر کاری که در آن بیم مجروح‌شدن یا افتادن مو از بدن باشد.

۹. شعر خواندن.

۱۰. شستن در حالی که زانوهایش را با دست‌ها به بغل بگیرد بنابر مشهور.

۱۱. استعمال ریاحین و گل‌های خوش‌بو، و بهتر ترک شستن سر به سدر و خطمی می‌باشد.

مواقیت احرام

مواقیت احرام، مکان‌هایی است که باید در یکی از آن‌ها احرام بسته شود.

مسأله ۵. احرام باید در یکی از مکان‌های معین‌شده که به

مناسک عمره مفرده، ص: ۲۲

آن میقات می‌گویند بسته شود.

مسأله ۶. میقات و مکان محرم‌شدن در عمره مفرده برای کسی که در مکه معظمه می‌باشد، یکی از میقات‌های نزدیک حرم است، مانند مسجد تنعیم و جعرانه و حدیبیه که همه آن‌ها معروف و مشخص هستند.

مسأله ۷. مکان محرم‌شدن «میقات» برای کسانی که خارج از مکه مکرمه هستند و خانه و منزلشان قبل از میقات‌های پنج‌گانه معروف باشد، اولین میقاتی است که در وقت رفتن به عمره به آن می‌رسند.

این پنج میقات عبارتند از:

۱. مسجد شجره، که آن را ذو الحلیفهٔ نیز می‌نامند؛ میقات افرادی است که از مدینه منوره به مکه می‌روند.

۲. جحفه.

۳. یلملم.

۴. عقیق.

۵. قرن المنازل.

مسأله ۸. مکان محرم‌شدن برای کسانی که منزلشان به مکه معظمه نزدیک‌تر از میقات‌های پنج‌گانه باشد همان منزلشان می‌باشد.

مسأله ۹. وارد شدن به حرم بدون احرام جایز نیست، بلکه

مناسک عمره مفرده، ص: ۲۳

با قصد ورود به حرم عبور از میقات بدون احرام خلاف احتیاط است.

مسأله ۱۰. چند صنف از مردم می‌توانند بدون احرام داخل حرم شوند:

۱. کسانی که شغل آن‌ها بیرون‌رفتن از حرم و برگشتن به آن باشد، مانند راننده‌ای که برای نقل و انتقال مسافرین از داخل حرم به خارج و بر عکس همه روزه بیرون می‌روند و بر می‌گردند.

۲. کسانی که برای انجام شغل و کار مستمری که دارند مثل فروش خواروبار در رفت و آمد هستند.

۳. کسی که با احرام داخل حرم شده و از احرام بیرون آمده، اگر از حرم خارج شود، و در همان ماهی که از آن خارج شده به حرم برگردد، تجدید احرام بر او واجب نیست، ولی احتیاط این است که اگر ورود او به حرم در غیر ماهی باشد که در آن از احرام خارج شده دوباره محرم شود هرچند در ماه خروج از حرم باشد.

مسأله ۱۱. اگر شخص بخواهد در یک‌ماه عمره‌های مفرده متعدد به‌جا آورد، مثل این‌که عمره اول را برای خودش، و دوم را به

نیابت از پدرش، و سوم را به نیابت از مادرش، و چهارم را به نیابت از شخص دیگر به‌جا آورد جایز است، و در

مناسک عمره مفرده، ص: ۲۴

این صورت مراعات فاصله بین عمره‌ها لازم نیست، ولی اگر بخواهد در یک ماه برای خودش یا به نیابت از شخصی دیگر دو عمره به‌جا آورد، باید عمره دوم را رجاءً به جا آورد.

واجبات احرام

مسأله ۱۲. واجبات احرام سه چیز است:

اول: پوشیدن لباس احرام.

دوم: نیت.

سوم: گفتن چهار تلبیه.

ولی اصل احرام با دو عمل محقق می‌شود.

۱. نیت.

۲. تلبیه «لبیک گفتن» و شخصی که می‌خواهد محرم شود اگر مرد باشد باید لباس دوخته‌ای را که پوشیده حتی کلاه و جوراب خود را بیرون آورد و دو جامه احرام را بپوشد؛ یکی را به کمر خود ببندد که از ناف تا زانو را بپوشاند، و دیگری را بر دوش بیندازد به طوری که شانه را بپوشاند.

مسأله ۱۳. بر بانوان بیرون‌آوردن لباس دوخته و پوشیدن لباس احرام واجب نیست اگر چه احتیاط مستحب این است که روی لباسی که پوشیده‌اند دو جامه احرام را در

مناسک عمره مفرده، ص: ۲۵

هنگام محرم‌شدن بپوشند، و زن‌ها می‌توانند لباس احرام را به سر بیندازند

مسأله ۱۴. لباس احرام باید لباسی باشد که نماز خواندن در آن صحیح باشد. پس اگر لباس احرام، ابریشم خالص یا از اجزاء حیوان حرام گوشت باشد یا نجس باشد به نجاستی که در حال نماز از آن عفو نشده یا غصبی باشد، احرام در آن صحیح است، ولی اگر به نجاستی که نمازخواندن در آن صحیح است نجس باشد، مانند خون زخم و دمل و جراحت، ضرر ندارد.

مسأله ۱۵. اگر در بعض حالات احرام، لباس احرام نجس شود، احتیاط مستحب آن است که آن را عوض یا تطهیر نماید.

مسأله ۱۶. جامه احرام زن نیز مثل جامه احرام مرد باید از ابریشم خالص نباشد هر چند پوشیدن جامه احرام برای زن مستحب است، و لباسی که زن در حال احرام پوشیده، باید لباسی باشد که نماز خواندن در آن برای او صحیح باشد، و بنابر احتیاط ابریشم خالص نباشد.

مسأله ۱۷. در احرام، طهارت از حدث اصغر و حدث اکبر شرط نیست. پس شخص جنب و نیز حائض و نفساء و کسی که با وضو نیست می‌تواند محرم شود.

مناسک عمره مفرده، ص: ۲۶

نیت احرام

مسأله ۱۸. احتیاط این است که نیت احرام بعد از پوشیدن لباس احرام باشد، و بهتر این است که در پوشیدن لباس احرام نیز قصد قربت داشته باشد.

مسأله ۱۹. چگونگی نیت این است که در پیش خود بنابر این گـذارد که قربهٔ الی الله ملتزم و متعهد می‌شوم جهت انجام عمره مفرده کارهایی را که بر محرم حرام است ترک نمایم، و بهتر است که نیت را به زبان بیاورد و بگویـد: ملتزم و متعهـد می‌شوم قربـهٔ الی الله کارهایی را که بر محرم حرام است ترک نمایم.

چگونگی تلبیه

مسأله ۲۰. پس از نیت و بلافاصله و همراه آن باید بگوید:

لَبَّیْکَ اللَّهُمَّ لَبَّیْکَ لَبَّیْکَ لَا شَرِیکَ لَکَ لَبَّیْکَ

و بنابراحتیاط واجب این جمله را هم بگوید:

إِنَّ الْحَمْدَ وَ النِّعْمَهَٔ لَکَ وَ الْمُلْکَ لَا شَرِیکَ لَکَ

و بهتر است که لبیک دیگری اضافه کند. پس مجموع این کلمات می‌شود:

لَبَّیْکَ اللَّهُمَّ لَبَّیْکَ لَبَّیْکَ لَا شَرِیکَ لَکَ لَبَّیْکَ إِنَّ الْحَمْدَ وَ النِّعْمَهَٔ لَکَ وَ الْمُلْکَ لَا شَرِیکَ لَکَ لَبَّیْکَ

مناسک عمره مفرده، ص: ۲۷

و با این عمل، شخص محرم می‌شود، و محرمات احرام بر او حرام می گردد.

مستحبات تلبیه

مسأله ۲۱. تکرار این چهار تلبیه مستحب است، و بیش از یک مرتبه گفتن آن واجب نیست.

مسأله ۲۲. مستحب است بعد از تلبیه، این کلمات را بگوید:

لَبَیـکَ ذَا الْمَعـارِجِ لَبَّیـکَ، لَبَّیـکَ دَاعِیـاً الَی دارِ السَّلام لَبَّیکَ، لَبَّیکَ غَفّارَ الـذُّنوبِ لَبَّیکَ، لَبَّیکَ اهْلَ التَّلْبِیـهِٔ لَبَّیکَ، لَبَّیکَ ذَاالْجَلَالِ وَ الا۪کْرام لَبَّیکَ، لَبَّیکَ تُبْدِئُ وَ الْمَعادُ الَیکَ لَبَّیکَ، لَبَّیکَ تَسْتَغْنِی وَ یفْتَقَرُ الَیکَ لَبَّیکَ، لَبَیکَ مَرْغُوبا وَ مَرْهُوباً الَیکَ لَبَّیکَ، لَبَّیکَ الَهَ الْحَقِ لَبَّیکَ، لَبَّیکَ ذَا النَّعْماءِ وَ الْفَضْلِ الْحَسَنِ الْجَمیلِ لَبَّیکَ، لَبَّیکَ کَشَّافَ الْکُرَبِ العِظامِ لَبَّیکَ، لَبَّیکَ عَبْدُکَ وَ ابنُ عَبدَیکَ لَبَّیکَ، لَبَّیکَ یا کَریمُ لَبَّیکَ.

و این جمله را نیز به رجاء استحباب بخواند:

لَبَّیکَ أَتَقَرَّبُ الَیکَ بِمُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ لَبَّیکَ، لَبَّیکَ بِعُمرَهٍٔ.

مسأله ۲۳. مستحب است مرد تلبیه را بلند بگوید مگر در مسجد شجره که در آنجا بهتر است که اگر سواره است آهسته تلبیه بگوید، و وقتی که زمین هموار نمایان شود

مناسک عمره مفرده، ص: ۲۸

بلند بگوید.

مسأله ۲۴. در وقت بیدارشدن از خواب، و عقب هر نماز واجب و مستحب و وقت رسیدن به منزل و وقتی که به سواره برسد و وقت سوار شدن و هنگام بالا رفتن بر تلی و پایین‌آمدن از سراشیبی نیز تلبیه بگوید، و در سحرها تلبیه بسیار بگوید.

کارهایی که بر محرم حرام است

اشاره

مسأله ۲۵. بیست و پنج چیز بر محرم حرام است که بعضی از آن‌ها اختصاص به مردان دارد، و برخی اختصاص به زنان، و بقیه مشترک بین مرد و زن است:

الف. اختصاصی مردان

۱. پوشیدن چیز دوخته (هفتم)؛
۲. پوشیدن چیزی که تمام روی پا را می‌پوشاند (دهم)؛
۳. پوشاندن سر (هیجدهم)؛
۴. زیرسایه‌رفتن در حال سفر (بیستم).

ب. اختصاصی زنان

۱. پوشیدن زیور جهت زینت (پانزدهم)؛
۲. پوشاندن صورت (نوزدهم).
مناسک عمره مفرده، ص: ۲۹

ج. مشترک بین مرد و زن است:

اول: شکار حیوان صحرایی وحشی حلال‌گوشت یا حرام‌گوشت، مانند روباه، خرگوش، آهو، ملخ و پرندگان به تفصیلی که در مناسک حج بیان شده است.
دوم: جماع با زن، بوسیدن، بازی‌کردن و نگاه‌کردن با شهوت به او بلکه بردن هر لذتی از زن اگر چه حلال خودش باشد حرام است، و در این احکام، زن نیز مانند مرد است، یعنی نباید شوهر را ببوسد، و یا لمس کند، و یا نگاه با شهوت کند، و لذت‌بردن زن و مرد محرم، از مرد و زن نامحرم، و یا مرد از مرد علاوه بر آن‌که پیش از احرام حرام بوده، به واسطه احرام گناهش بیشتر است.
مسأله ۲۶. اگر محرم به احرام عمره مفرده با علم و عمد جماع کند؛ خواه در قُبُل و خواه در دُبُر، خواه زوجه دائمه باشد یا منقطعه، و خواه منی خارج شود یا نه، اگر پیش از سعی باشد، بنابر مشهور عمره او فاسد می‌شود، و باید احتیاطاً آن را تمام کند و بعد آن را اعاده نماید، و یک شتر کفاره بر او واجب می‌گردد، و اگر جماع بعد از سعی واقع شده باشد، عمره او صحیح است، ولی یک شتر کفاره بر او لازم است.
مسأله ۲۷. کفاره بوسیدن مرد زن را، و هم‌چنین بوسیدن
مناسک عمره مفرده، ص: ۳۰
زن مرد را در احرام با علم و عمد؛ چه از روی شهوت باشد و چه غیر شهوت، یک شتر است.
سوم: از محرمات این است که زنی را برای خودش یا برای شخص دیگری عقد کند؛ چه عقد دائم باشد و چه عقدانقطاعی.
چهارم: آن‌که شاهد بر عقد ازدواج شود.
پنجم: استمناء است. (البته استمناء به غیر ملاعبه با حلیله خود در غیر حال احرام نیز حرام است)، یعنی کاری که به سبب آن منی از انسان خارج شود، مثل ملاعبه با زن یا با دست و کفاره آن یک شتر است، و احوط آن است که این کارها را ترک کند اگر چه سبب بیرون‌آمدن منی نشود.
ششم: از محرمات، بوییدن بوی خوش است، مثل مشک و زعفران و مالیدن چیزهایی که بوی خوش دارد بر بدن، و خوردن آن، و

پوشیدن لباسی که بوی خوش دارد، و بنابر احتیاط لازم، بوییدن گل‌های خوشبو را نیز ترک کند؛ و کفاره استعمال بوی خوش یک گوسفند است.

هفتم: پوشیدن چیز دوخته برای مردان است، هر چند کوچک باشد، ولی بستن همیان پول به کمر عیبی ندارد هر چند دوخته باشد، و بهتر آن است که طوری ببندد که بدون گره باشد، و بستن فتق‌بند نیز اگر ناچار باشد مانعی ندارد،

مناسک عمره مفرده، ص: ۳۱

هر چند دوخته باشد، ولی بنابر احتیاط، یک گوسفند بر او واجب می‌شود، و کفش دوخته نیز اگر روی پا را نپوشاند مانع ندارد.

مسأله ۲۸. احتیاط لازم آن است که به لباس احرام خصوصاً ردا، گره نزند، و تکمه در آن ندوزند، و به چوب یا سوزن و سنجاق آن را به هم وصل ننمایند.

مسأله ۲۹. حرمت پوشیدن لباس دوخته مخصوص مردها است. پس جایز است زن‌ها لباس دوخته بپوشند، ولی باید از پوشیدن قفازین که دست‌کش مخصوصی است خودداری نماید.

مسأله ۳۰. جایز نیست ردا را سوراخ کند، و سر خود را از آن بیرون آورد، و گذاردن سنگ در لای لباس احرام، و بستن و پیچیدن آن با نخ هر چند گره نزند در صورتی که طرف ردا را روی یکدیگر بگذارد که مثل گریبان (یقه) شود نیز اشکال دارد.

هشتم: سرمه‌کشیدن به چیز سیاهی که اسباب زینت باشد اگر چه قصد زینت نداشته باشد، و احوط آن است که به چیزی که سیاه هم نباشد به قصد زینت سرمه نکشد، و اگر بوی خوش داشته باشد، سرمه‌کشیدن به آن جایز نیست.

مناسک عمره مفرده، ص: ۳۲

نهم: نگاه‌کردن در آینه برای محرم حرام است، مگر در حال ضرورت، مثل راننده که گاهی از اوقات برای او ضرورت دارد، ولی نگاه‌کردن در آب صاف ضرر ندارد اگر چه احتیاط مستحب ترک آن است، و هم‌چنین احتیاط مستحب، ترک عینک‌زدن است.

دهم: از کارهایی که بر مرد محرم حرام است پوشیدن چیزی است که تمام روی پا را بپوشاند، مثل چکمه و جوراب، و احتیاط آن است که از پوشیدن چیزی که قسمتی از روی پا را هم بپوشاند نیز خودداری کند، ولی بند نعلین که مقداری از روی پا را می‌پوشاند اشکال ندارد، و اگر محتاج شود به پوشیدن چیزی که تمام روی پا را بپوشاند از جهت نداشتن نعلین، احوط شکافتن روی آن‌ها است.

یازدهم: فسوق است، و فسوق در غیر حال احرام نیز حرام است، و آن، دروغ و فحش‌دادن است؛ و نیز حرام است عیبی را از خود دور و آن را به دیگری نسبت دهد، یا صفت خوبی را برای خود بگوید، و آن را از دیگری سلب کند، بلکه احتیاط آن است که از هر سخن زشت و ناروایی در حال احرام خودداری نماید.

مسأله ۳۱. دروغ و فحش‌دادن سبب فساد احرام نمی‌شود، و کفاره آن استغفار است، و مستحب است صدقه‌دادن به

مناسک عمره مفرده، ص: ۳۳

چیزی، بلکه کشتن یک گاو مستحب است.

دوازدهم: جدال است، و آن قسم‌خوردن به گفتن «لا وَاللهِ» یا گفتن «بَلی وَاللهِ» است؛ خواه راست باشد یا دروغ، و احتیاط واجب آن است که به غیر این دو لفظ هم قسم نخورد، و در موقع ناچاری که اثبات حق یا رد باطل به غیر آن شود مانعی ندارد، و «آری وَاللهِ» و «بله وَ اللهِ» و «نه وَ اللهِ» ملحق به آن است بنابر احتیاط لازم.

مسأله ۳۲. اگر قسمی که خورده است راست باشد، تا دو مرتبه کفاره ندارد، و باید استغفار کند، و در مرتبه سوم، کفاره آن یک گوسفند است؛ و اما قسم دروغ، در مرتبه اول کفاره آن یک گوسفند، و در مرتبه دوم یک گاو، و در مرتبه سوم یک شتر است.

سیزدهم: کشتن شپش یا کک و کنه و مانند این‌ها است؛ در بدن باشند یا در لباس، و هم‌چنین انداختن شپش و کک از بدن بلکه

آن‌ها را از جای خودشان به جای دیگر- در صورتی که جای اول محفوظتر باشـد- نقل ندهنـد، و اما اگر جای اول محفوظتر نیست، عوض کردن جای آن‌ها مانعی ندارد.

چهاردهم: به جهت زینت، انگشتر به‌دست کردن برای محرم حرام است، ولی به قصد استحباب عیبی ندارد، و

مناسک عمره مفرده، ص: ۳۴

احتیـاط آن است که از بسـتن حنـا به قصـد زینت، بلکه به غیر قصـد زینت؛ در حـال احرام و پیش از احرام، اگر اثرش تا حال احرام باقی می‌ماند، خودداری کند.

پانزدهم: پوشیدن زیور است برای زن به قصد زینت، ولی آنچه را عادت به پوشیدن آن پیش از حال احرام داشته، لازم نیست بیرون بیاورد، ولی نباید برای شوهرش یا مرد دیگری آن را نمایان سازد.

شـانزدهم: مالیـدن روغن به بـدن است هر چنـد در آن بـوی خوش نباشـد، و نیز پیش از احرام، روغن‌مالیـدن اگر در آن بوی خوش باشد، و اثرش تا حال احرام باقی بماند، جایز نیست.

مسأله ۳۳. اگر درحال احرام ناچار شود از مالیـدن روغن، در این صورت مالیدن آن مانعی ندارد، لذا اگر از کرم‌های معطر اسـتفاده کند کفاره دارد هرچند ناچار از استفاده آن باشد.

هفـدهم: ازاله مو از بـدن خود یا از بدن کسـی دیگر اگرچه آن کس محرم نباشد- اگر چه یک مو باشد- ولی اگر ناچار باشد، مثل آن که برای رفع درد سر، مو را برطرف کند، یا آن که مو، چشم را اذیت کند، ازاله آن حرام نیست.

مسأله ۳۴. کنده‌شدن مو در حال وضو یا غسل بدون قصد

مناسک عمره مفرده، ص: ۳۵

ضرر ندارد.

مسأله ۳۵. کفـاره تراشیـدن سـر و ازاله موی زیر هر دو بغـل، بلکه زیر یـک بغـل اگر ناچـار شود، یـک گوسـفند یا سه روز روزه یا صدقه‌دادن ده مدّ بر ده مسـکین است، و بعضـی دوازده مد بر شـش مسکین فرموده‌اند، و این مطابق با احتیاط است و ترک نشود، و اگر ناچار نشود هم بنابر احتیاط واجب، کفاره آن کشـتن گوسفند است، و هر گاه دست به سر یا ریش خود بکشد، و یک مو یا دو مو بیفتد، احتیاطاً یک مشت گندم یا جو و مانند این‌ها صدقه بدهد.

هیجدهم: آن که مرد، سر و گوش خود را بپوشاند، و احتیاط واجب آن است که گل و حنا به سر نمالد، و چیزی هم بر سر نگذارد، بلکه احتیاط مستحب این است که با دست نیز سر را نپوشاند.

مسأله ۳۶. پوشاندن قسـمتی از سـر نیز حرام است، ولی گذاردن بند مشک آب بر سـر مانعی ندارد، و پوشیده‌شدن مقداری از سر یا تمام آن به واسـطه دسـتمالی که برای درد سـر به سـر می‌بندد، مانعی ندارد، لیکن یک گوسفند کفاره دارد چنان‌که مذکور خواهد شد.

مسأله ۳۷. در حال احرام، سر به زیر آب یا مایع دیگری بردن برای مرد جایز نیست، بلکه احتیاط برای زن نیز ترک

مناسک عمره مفرده، ص: ۳۶

آن است.

مسأله ۳۸. کفاره پوشیـدن سـر بنابر احتیاط یک گوسـفند است، و اگر از روی ناچاری باشـد، نیز یک گوسـفند است، و احتیاط آن است که اگر بیش از یـک بار سـر را بپوشانـد، برای هر بار جـداگانه کفاره بدهـد خصوصاً اگر بـدون عـذر باشـد، و مخصوصا اگر مجلس آن هم متعدد شود.

نوزدهم: آن که زن تمام یا قسمتی از صورت خود را با نقاب یا چیز دیگری بپوشاند.

مسأله ۳۹. پوشاندن صورت برای مردها جایز است.

مسأله ۴۰. اگر زن در موقع نماز برای آن‌که یقین کند سر و گردن او پوشیده شده، مقداری از اطراف صورت را بپوشاند اشکال ندارد، ولی باید بعد از نماز فوراً آن مقدار را باز کند.

مسأله ۴۱. جایز است به جهت رو گرفتن از نامحرم مقداری از چادر یا چیز دیگری را که به سر انداخته، تا محاذی چانه پایین بیندازد، لیکن احتیاط لازم این است که آن را به دست یا به چوب دور از صورت نگاه دارد که مثل نقاب نشود، و در غیر این صورت، یک گوسفند کفاره بر او لازم است.

بیستم: آن که مرد محرم در روز در حال راه‌پیمودن بالای سر خود سایه قرار دهد؛ چه سواره باشد و چه پیاده، و

مناسک عمره مفرده، ص: ۳۷

احتیاط مستحب آن است که در شب هم در حال راه‌پیمودن برای خود سایه قرار ندهد.

مسأله ۴۲. برای زن و بچه، بالای سر سایه قراردادن اشکال ندارد.

مسأله ۴۳. احتیاط مستحب آن است که مرد محرم در حال راه‌پیمودن در سایه چیزی که بالای سر او هم نیست نباشد.

مسأله ۴۴. در وقت ناچاری، مثل شدت سرما یا گرما یا باران، در حال راه‌پیمایی، زیر سایه‌رفتن جایز است، ولی یک گوسفند کفاره آن بر او واجب می‌شود، و اما اگر در احرام عمره، مکرر سوار مرکب سقف‌دار شود و پیاده شود، به تکرار آن، کفاره تکرار نمی‌شود.

مسأله ۴۵. مرد محرم در وقتی که منزل می‌کند، چنانچه زیرسقف و مانند آن برود یا چتر به سر بگیرد اشکال ندارد اگرچه در حال رفت وآمد برای کارهای منزل باشد، ولی احتیاط آن است که در وقت رفت وآمد در کارهای منزل هم زیر سایه نباشد هر چند مراعات آن لازم نیست.

مسأله ۴۶. کسی که از تنعیم محرم می‌شود چون تنعیم جزء مکه شده و مکه منزل است، استظلال برای او مانعی ندارد.

مناسک عمره مفرده، ص: ۳۸

بیست و یکم: آن که از بدن خودش خون بیرون بیاورد هر چند به خراشاندن بدن یا مسواک‌کردن باشد اگر بداند این کارها سبب بیرون‌آمدن خون می‌شود، ولی در حال ناچاری مانعی ندارد، و کفاره آن بنابر احوط و اولی، یک گوسفند است.

مسأله ۴۷. اگر از بدن شخص دیگری خون بیرون آورد، مثل این‌که رگ او را بزنند، اشکال ندارد.

بیست و دوم: ناخن‌گرفتن است اگر چه مقدار کمی از یک ناخن باشد، و اما اگر ناچار باشد، مثل آن‌که مقداری از آن افتاده باشد، و باقی‌مانده او را اذیت کند، گرفتن آن جایز است، و کفاره آن یک مدّ (تقریباً سه ربع کیلو ۷۵۰ گرم) طعام، مثل گندم جو و مانند این‌ها است که باید به فقیر بدهد؛ و کفاره گرفتن تمام ناخن نیز یک مد است، و اگر تمام ناخن‌های دست و پا را در یک مجلس بگیرد، کفّاره آن یک گوسفند است، و اگر ناخن دست‌ها را در یک مجلس، و پاها را در مجلس دیگر بگیرد، دو گوسفند، و اگر شخصی اشتباهاً به محرمی بگوید که گرفتن ناخن در حال احرام اشکال ندارد، و آن محرم باور کند و ناخن بگیرد و اتفاقاً خون بیفتد، باید کسی که مسأله را اشتباه گفته، یک گوسفند کفاره بدهد؛ چه محرم باشد و چه محل، و چه

مناسک عمره مفرده، ص: ۳۹

مجتهد باشد یا نباشد.

بیست و سوم: کندن دندان است، هر چند خون نیاید، و کفاره آن بنابر احتیاط، یک گوسفند است.

بیست و چهارم: کندن درخت و گیاهی است که در حرم روییده باشد، ولی کندن درخت و گیاهی که در ملک خودش روییده باشد مانعی ندارد.

مسأله ۴۸. اگر محرم درختی را که کندن آن در حال احرام حرام است بکند، جمعی فرموده‌اند که اگر بزرگ باشد، کفاره آن یک گاو، و اگر کوچک باشد، یک گوسفند است، و این قول مشهور است؛ و بعضی فرموده‌اند: قیمت آن را به فقیر بدهد، و ظاهر این است که اگر گاو یا گوسفند را به قصد ما فی الذمه از عین آن‌ها یا قیمت درخت بدهد، و قیمت درخت بیشتر نباشد، کافی است، و اگر مقداری از یک درخت را بکند، باید به مقدار قیمت آن به فقیر بدهد، و اگر گیاهی را بکند استغفار کند، ولی کفاره ندارد.

مسأله ۴۹. کندن درخت یا گیاه حرم به تفصیلی که گفته شد برای کسی که محرم هم نیست حرام است، ولی جایز است حیوان خود را رها کند تا علف را بخورد بدون آن‌که خودش به جهت او، آن را قطع کند، چنان‌که راه‌رفتن به طور متعارف اگر موجب کنده‌شدن گیاه حرم شود، مانعی ندارد.

مناسک عمره مفرده، ص: ۴۰

بیست و پنجم: اسلحه و آلات حرب بر خود بستن است؛ و بعضی، زره و خود و هر چه از وسایل دفاع باشد را نیز جزء سلاح شمرده، و پوشیدن آن‌ها را حرام دانسته‌اند.

مسأله ۵۰. احتیاط واجب آن است که اسلحه را اگر نمایان باشد همراه بر ندارد اگر چه بر تن او نباشد.

مستحبات وارد شدن به حرم

مسأله ۵۱. بدان‌که مقداری از زمین‌هایی که از جهات چهارگانه محیط به مکه است، حرم می‌باشد، و علاماتی از طرف جدّه و عرفات و سایر اطراف که وارد مکه می‌شوند نصب شده است که معلوم است.

مسأله ۵۲. مستحب است چون به حرم رسد، قبل از ورود به آن پیاده شود، و برای وارد شدن به حرم غسل کند، و پا را برهنه کند، و نعلین را در دست گیرد، و وارد حرم شود، و در حدیث است کسی که چنین کند برای تواضع و فروتنی نسبت به خداوند متعال خداوند عالم جلّ ذکره محو کند از او صد هزار گناه، و بنویسد از برای او صد هزار حسنه، و صد هزار حاجت او را برآورد، و مستحب است که در وقت وارد شدن به حرم، این دعا را بخواند:

اللّهُمَّ انَّکَ قُلْتَ فِی کِتابِکَ وَ قَولُکَ الْحَقُّ وَ اذِّنْ فِی ٱلنّاسِ

مناسک عمره مفرده، ص: ۴۱

بِالْحَجِّ یأْتُوکَ رِجالًا وَ عَلی کُلِّ ضامِرٍ یأْتِینَ مِنْ کُلِّ فَجٍّ عَمیقٍ اللّهُمَّ انّی ارْجُوا أنْ اکوُنَ مِمَّنْ اجابَ دَعْوَتَکَ وَ قَدْ جِئْتُ مِنْ شُقَّةٍ بَعیدةٍ وَ فَجٍّ عَمیقٍ سامِعاً لِنِدَائِکَ وَ مُسْتَجیباً لَکَ مُطیعاً لِامْرِکَ وَ کُلُّ ذلِکَ بِفَضْلِکَ عَلی وَ احْسانِکَ الَی فَلَکَ الْحَمْدُ عَلی مَا وَفَّقْتَنِی لَه ابْتَغِی بِذلِکَ الزُّلْفَةَ عِنْدَکَ وَ الْقُرْبَةَ الَیکَ وَ الْمَنْزِلَةَ لَدَیکَ وَ الْمَغْفِرَةَ لِذُنوبِی وَ التَّوْبَةَ عَلی مِنْها بِمَنِّکَ اللّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ حَرِّمْ بَدَنِی عَلَی النّارِ وَ آمِنِّی مِنْ عَذَابِکَ وَ عِقَابِکَ بِرَحْمَتِکَ یا ارْحَمَ الرَّاحِمینَ.

مستحبات داخل‌شدن به مکه معظمه

بدان‌که مکه معظمه، مرکز طلوع انوار وجود محمدی، و مشرق آفتاب هدایت اسلامی، و مهبط ملائکه مقربین، و محل بزرگ‌ترین و باشکوه‌ترین اجتماع مؤمنین و موحدین، و مکان نزول باران رحمت و مغفرت، و آیات بینات الهی و مقام ابراهیم خلیل است؛ و از این جهات و جهات بسیار دیگر، مخصوصاً از جهت وجود بیت الله الحرام در آن، شرافت و حرمت آن بسیار است.

کسی که وارد آن شهر مقدس می‌شود، باید فضایل مشاهد بزرگ و شعائر اسلامی را که خداوند متعال مقرر داشته

مناسک عمره مفرده، ص: ۴۲

متوجه باشد، تا برای ادراک برکات و فضایل آن اماکن مقدسه آماده شود، و نور حقیقت بر حال او ظاهر شده، و گناهانش

آمرزیده، و عیوبش برطرف شود ان‌شاء الله تعالی.

«انَّما سُمِّیَتْ مَکَّةَ لِانَّها تَمُکُّ الذُّنُوبَ ای تُزِیلُها کُلَّها»

مسأله ۵۳. مستحب است به جهت واردشدن به مکه اگر ممکن شود، غسل دیگری کند، و با آرامش دل و بدن با فروتنی و وقار وارد مکه شود، و چون وارد مکه شود از راه بالای مکه داخل شود، از عقبه «کداء» که در شمال مکه است، و بعضی این حکم را مختص به کسانی دانسته‌اند که از راه مدینه می‌روند، و در موقع خروج، از عقبه «ذی طوی» که در جنوب مکه واقع است خارج شود.

مستحبات تشرف به مسجد الحرام

مسأله ۵۴. بنا به فرموده بعضی از علما، مستحب است غسل به جهت وارد شدن به مسجد الحرام، و مستحب است از در بنی‌شیبه- که مقابل باب السلام است، و به واسطه توسعه مسجد در خود مسجد واقع شده است- وارد شود، و در کمال خضوع و خشوع و آرامش دل و بدن در نزد آن بایستد و بگوید چنان‌که در خبر صحیح است-:

السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا النَّبِی وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَکَاتُهُ بِسْمِ اللهِ وَ

مناسک عمره مفرده، ص: ۴۳

بِاللهِ وَ مِنَ اللهِ وَ مَا شَاءَ اللهُ وَ السَّلَامُ عَلَی أَنْبِیَاءِ اللهِ وَ رُسُلِهِ وَ السَّلَامُ عَلَی رَسُولِ اللهِ صَلَّی اللهُ عَلَیهِ وَآلِهِ. السَّلَامُ عَلَی إِبْرَاهِیمَ خَلِیلِ اللهِ وَ الْحَمْدُ للهِ رَبِّ الْعالَمِینَ.

و در روایت دیگر وارد است که می‌گویند:

بِسْمِ اللهِ وَ بِاللهِ وَ مِنَ اللهِ وَ إِلَی اللهِ وَ مَا شَاءَ اللهُ وَ عَلَی مِلَّةِ رَسُولِ اللهِ صَلَّی اللهُ عَلَیهِ وَ آلِهِ وَ خَیْرُ الْأَسْمَاءِ لِلّهِ وَ الْحَمْدُ للهِ وَ السَّلَامُ عَلَی رَسُولِ اللهِ السَّلَامُ عَلَی مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا النَّبِی وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَکَاتُهُ السَّلَامُ عَلَی أَنْبِیَاءِ اللهِ وَ رُسُلِهِ السَّلَامُ عَلَی إِبْرَاهِیمَ خَلِیلِ الرَّحْمنِ السَّلَامُ عَلَی الْمُرْسَلِینَ وَ الْحَمْدُ للهِ رَبِّ الْعالَمِینَ السَّلَامُ عَلَیْنَا وَ عَلَی عِبَادِ اللهِ الصَّالِحِینَ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ بَارِکْ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ارْحَمْ مُحَمَّداً وَ آلَ مُحَمَّدٍ کَمَا صَلَّیْتَ وَ بَارَکْتَ وَ تَرَحَّمْتَ عَلَی إِبْرَاهِیمَ وَ آلِ إِبْرَاهِیمَ إِنَّکَ حَمِیْدٌ مَجِیدٌ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ و آلِ مُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَ رَسُولِکَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی إِبْرَاهِیمَ خَلِیلِکَ وَ عَلَی أَنْبِیَائِکَ وَ رُسُلِکَ وَ سَلِّمْ عَلَیْهِمْ وَ سَلامٌ عَلَی الْمُرْسَلِینَ وَ الْحَمْدُ للهِ رَبِّ الْعالَمِینَ

اللَّهُمَّ افْتَحْ لِی أَبْوَابَ رَحْمَتِکَ وَ اسْتَعْمِلْنِی فِی طَاعَتِکَ وَ مَرْضَاتِکَ وَ احْفَظْنِی بِحِفْظِ الْإِیمَانِ أَبَداً مَا أَبْقَیْتَنِی جَلَّ ثَنَاءُ وَجْهِکَ الْحَمْدُ للهِ الَّذِی جَعَلَنِی مِنْ وَفْدِهِ وَ زُوَّارِهِ وَ جَعَلَنِی

مناسک عمره مفرده، ص: ۴۴

مِمَّنْ یَعْمُرُ مَسَاجِدَهُ وَ جَعَلَنِی مِمَّنْ یُنَاجِیهِ

اللَّهُمَّ إِنِّی عَبْدُکَ وَ زَائِرُکَ فِی بَیْتِکَ وَ عَلَی کُلِّ مَأْتِی حَقٌّ لِمَنْ أَتَاهُ وَ زَارَهُ وَ أَنْتَ خَیْرُ مَأْتِی وَ أَکْرَمُ مَزُورٍ فَأَسْأَلُکَ یَا اللهُ یَا رَحْمنُ بِأَنَّکَ أَنْتَ اللهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَحْدَکَ لَا شَرِیکَ لَکَ بِأَنَّکَ وَاحِدٌ أَحَدٌ صَمَدٌ لَمْ تَلِدْ وَ لَمْ تُولَدْ وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ (لَکَ خ ل) کُفُواً أَحَدٌ وَ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُکَ وَ رَسُولُکَ صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَ عَلَی أَهْلِ بَیْتِهِ یَا جَوَادُ یَا کَرِیمُ یا مَاجِدُ یَا جَبَّارُ یَا کَرِیمُ أَسْأَلُکَ أَنْ تَجْعَلَ تُحْفَتَکَ إِیَّای مِنْ زِیَارَتِی إِیَّاکَ أَوَّلَ شَیْءٍ تُعْطِیَنِی فَکَاکَ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ

پس سه مرتبه می‌گویی:

اللَّهُمَّ فُکَّ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ.

پس می گویی:

وَ أَوْسِعْ عَلَی مِنْ رِزْقِکَ الْحَلَالِ الطَّیِّبِ وَ ادْرَأْ عَنِّی شَرَّ شَیَاطِینِ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ وَ شَرَّ فَسَقَةِ الْعَرَبِ وَ الْعَجَمِ.

پس داخل مسجد می‌شوی و می گویی:

بِسْمِ اللهِ وَ بِاللهِ، وَ عَلَی مِلَّةِ رَسُولِ اللهِ صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ.

پس دست‌ها را بالا بردار، و روی به کعبه معظمه بکن و بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ فِی مَقَامِی هَذَا فِی أَوَّلِ مَنَاسِکِی أَنْ تَقْبَلَ تَوْبَتِی وَ أَنْ تَتَجَاوَزَ عَنْ خَطِیئَتِی وَ أَنْ تَضَعَ عَنِّی وِزْرِی

مناسک عمره مفرده، ص: ۴۵

الْحَمْدُلِلهِ الَّذِی بَلَّغَنِی بَیْتَهُ الْحَرَامَ اللَّهُمَّ إِنِّی أَشْهَدُ أَنَّ هَذَا بَیْتُکَ الْحَرَامُ الَّذِی جَعَلْتَهُ مَثَابَةً لِلنَّاسِ وَ أَمْناً مُبَارَکاً وَ هُدیً لِلْعالَمِینَ اللَّهُمَّ الْعَبْدُ عَبْدُکَ وَ الْبَلَدُ بَلَدُکَ وَ الْبَیْتُ بَیْتُکَ جِئْتُ أَطْلُبُ رَحْمَتَکَ وَ أَؤُمُّ طَاعَتَکَ مُطِیعاً لِأَمْرِکَ رَاضِیاً بِقَدَرِکَ أَسْأَلُکَ مَسْأَلَةَ الْفَقِیرِ إِلَیْکَ الْخَائِفِ مِنْ عُقُوبَتِکَ اللَّهُمَّ افْتَحْ لِی أَبْوَابَ رَحْمَتِکَ وَ اسْتَعْمِلْنِی بِطَاعَتِکَ وَ مَرْضَاتِکَ.

پس خطاب به کعبه کن و بگو:

الْحَمدُلِلهِ الَّذی عَظَّمَکِ وَ شَرَّفَکِ و کَرَّمَکِ وَ جَعَلَکِ مَثَابَةً لِلنَّاسِ وَ امْناً مُبَارَکاً وَ هُدی لِلْعَالَمِینَ.

و چون نظر بر حجر الاسود افتد رو به سوی او کند و بگوید:

الْحَمْدُلِلهِ الَّذِی هَدانا لِهذا وَ ما کُنَّا لِنَهْتَدِی لَوْ لا أَنْ هَدانَا اللهُ سُبْحَانَ اللهِ وَ الْحَمْدُ لِلهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَ اللهُ أَکْبَرُ مِنْ خَلْقِهِ وَ اللهُ أَکْبَرُ مِمَّا أَخْشَی وَ أَحْذَرُ لا إِلهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لا شَرِیکَ لَهُ لَهُ الْمُلْکُ وَ لَهُ الْحَمْدُ یُحْیِی وَ یُمِیتُ وَ یُمِیتُ وَ یُحْیِی وَ هُوَ حَی لَا یَمُوتُ بِیَدِهِ الْخَیْرُ وَ هُوَ عَلی کُلِّ شَیءٍ قَدِیرٌاللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ بَارِکْ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ کَأَفْضَلِ مَا صَلَّیْتَ وَ بَارَکْتَ وَ تَرَحَّمْتَ عَلَی إِبْرَاهِیمَ وَ آلِ إِبْرَاهِیمَ إِنَّکَ حَمِیدٌ مَجِیدٌ وَ سَلَامٌ عَلَی جَمِیعِ النَّبِیِّینَ وَ

مناسک عمره مفرده، ص: ۴۶

الْمُرْسَلِینَ وَ الْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعالَمِینَ اللَّهُمَّ إِنِّی أُومِنُ بِوَعْدِکَ وَ أُصَدِّقُ رُسُلَکَ وَ أَتَّبِعُ کِتَابَکَ.

پس به تأنی روانه شو، و گام‌ها را کوتاه بگذار از ترس عذاب خدا. پس چون به نزدیک حجرالاسود رسیدی، دست‌ها را بردار، و حمد و ثنای الهی را به جا آور، و صلوات بر محمد و آل محمد بفرست و بگو:

اللّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنِّی

پس دست و رو و بدن را به حجر الاسود می‌مالی و می‌بوسی آن را، و اگر نتوانی ببوسی دست بمال، و اگر نتوانی دست بمالی، اشاره کن و بگو:

اللَّهُمَّ أَمَانَتِی أَدَّیْتُهَا وَ مِیثَاقِی تَعَاهَدْتُهُ لِتَشْهَدَ لِی بِالْمُوَافَاةِ اللَّهُمَّ تَصْدِیقاً بِکِتَابِکَ وَ عَلَی سُنَّةِ نَبِیِّکَ صَلَوَاتُکَ عَلَیهِ وَ آلِهِ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیکَ لَهُ وَ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ آمَنْتُ بِاللهِ وَ کَفَرْتُ بِالْجِبْتِ وَ الطَّاغُوتِ وَ اللَّاتِ وَ الْعُزَّی وَ عِبَادَةِ الشَّیْطَانِ وَ عِبَادَةِ کُلِّ نِدٍّ یُدْعَی مِنْ دُونِ الله.

و اگر نتوانی همه را بخوانی، بعضی را بخوان و بگو:

اللَّهُمَّ إِلَیْکَ بَسَطْتُ یَدِی وَ فِیمَا عِنْدَکَ عَظُمَتْ رَغْبَتِی فَاقْبَلْ سَیْحَتِی وَ اغْفِرْ لِی وَ ارْحَمْنِی اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنَ الْکُفْرِ وَ الْفَقْرِ وَ مَوَاقِفِ الْخِزْی فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَةِ.

مناسک عمره مفرده، ص: ۴۷

و بعد از آن، شروع به طواف کند.

احکام طواف عمره

مسأله ۵۵. کسی که محرم به احرام عمره مفرده شده است، بعد از ورود به مکه معظمه باید هفت شوط طواف کند، یعنی هفت مرتبه دور کعبه معظمه بگردد که این کار را طواف عمره مفرده می گویند.

مسأله ۵۶. طواف، رکن عمره است، و بـدون آن عمره برگزار نمی‌شود، و بـا ترک آن عمـداً؛ چه عـالم به حکم باشـد و چه جاهـل، شخص از احرام بیرون نمی‌آیـد، و اگر آن را فرامـوش کرد، بایـد هر وقت یـادش آمـد به‌جـا آورد، و اگر به وطن خود رفته باشـد و برگشـتن به مکه مکرمه برای او امکان نداشـته یا حرج داشـته باشـد، باید نایب بگیرد، و نماز طواف را نیز به نیابت او به جا آورد، و بنابر احتیاط واجب علاوه بر طواف و نماز طواف، سعی را نیز خودش یا نایبش به‌جا آورد.

شرایط طواف

در طواف، پنج چیز شرط است:

شرط اول: آن‌که با طهارت باشد. پس محدث به حدث

مناسک عمره مفرده، ص: ۴۸

اکبر یا اصغر، طواف واجب او[۳] باطل است؛ خواه طواف عمره باشد و خواه طواف حج یا طواف نساء.

مسأله ۵۷. اگر در وقتی که مشـغول طواف است وضو یـا غسـل او بی‌اختیـار باطـل شود، یا عـذر دیگری برایش پیـدا شود که نتواند طواف را تمـام کنـد، پس اگر شوط چهارم را تمام کرده است، از همان‌جا طواف را رها کنـد، و بعـد از وضو یا غسل یا بعـد از رفع عـذر، طواف را از همان‌جـا که رهـا کرده تمـام نمایـد، و اگر قبـل از تمـام‌کردن شوط چهـارم بوده، اگر به سه شوط و نیم نرسـیده، طواف او باطل است، و باید بعد از وضو یا غسل یا بعد از رفع عذر، طواف را از سـر بگیرد، و اگر به سه شوط و نیم رسیده، و شوط چهارم را تمام نکرده، احتیاط آن است که بعـد از وضو یا غسل یا بعـد از برطرف‌شـدن عـذر، باقی‌مانده را از همان‌جا که رها کرده تمام کند، و دو رکعت نماز طواف بخواند، و دوباره هفت دور طواف کند، و دو رکعت نماز طواف را نیز به‌جا آورد.

مسأله ۵۸. کسی که قبل از طواف یا در بین طواف، قبل از تمام‌شدن هفت شوط شک کند که غسل کرده یا وضو

مناسک عمره مفرده، ص: ۴۹

گرفته یا نه، یا بدانـد که حـدثی از او صادر شـده و غسل یا وضو هم گرفته، ولی ندانـد کـدام جلوتر بوده، بایـد غسل کنـد یا وضـو بگیرد، و بعـد، طواف را از سـر بگیرد، و اگر بعـد از طواف شک نمایـد، اعتنا به آن شک نکنـد، و کسـی که شک کند که وضو یا غسلش باطل شده یا نه، به آن شک اعتنا نکند، و طواف را به‌جا آورد؛ چه قبل از طواف باشد، چه در بین، و چه بعد از طواف.

مسأله ۵۹. اگر کسـی به واسطه عذری نتواند وضو بگیرد یا غسل کند، احتیاط واجب آن است که صبر کند تا عذرش برطرف شود، و اگر عـذرش تـا تنگی وقت برطرف نشـود، بایـد برای طـواف، بـدل از غسـل یـا وضو تیمم کنـد، به طوری که در تیمم نمـاز عمل می کند، و کسی که تیمم بدل از غسل جنابت کرده، بعد از آن که خودش طواف را به‌جا آورد احتیاطاً نایب هم بگیرد.

مسأله ۶۰. زن حـائض بعـد از پاک‌شـدن و قبـل از غسل، حکم او حکم جنب است در وجوب غسل با امکان، و تیمم با عـدم امکان غسـل، و اگر در تمام مـدتی که در مکه است پاک نشود، بایـد برای هر طواف و نماز آن نایب بگیرد، و خودش طواف نکنـد، ولی سایر اعمال را خودش به‌جا آورد.

شرط دوم: پاک‌بودن بدن و لباس است، به طوری که در

مناسک عمره مفرده، ص: ۵۰

نماز شرط شده است، بلکه احتیاط واجب آن است که در صورت امکان با خون کمتر از درهم، و خون زخم و جراحت که در نماز عفو شـده نیز طواف نکنـد، و برای طواف آن را برطرف نماید، و تطهیر کند، و اگر برطرف‌کردن و تطهیر آن ممکن نیست، احتیاط آن است که هم خودش بـا آن حـال طواف کنـد و هم نـایب بگیرد تـا برای او طواف نمایـد، ولی در وسـعت وقت به احتیاط واجب تأخیر طواف تا امکان تطهیر لازم است.

مسأله ۶۱. اگر بعد از طواف بفهمد که لباس یا بدنش نجس بوده، طوافش صحیح است، و اگر فراموش کرد و با بدن یا لباس نجس طواف کرد، احتیاط لازم آن است طواف را دوباره به‌جا آورد.

مسأله ۶۲. اگر در بین طواف، لباس یا بـدنش نجس شود یا بفهمـد از قبل نجس بوده، و بـدون رها کردن طواف، شسـتن آن ممکن نباشـد، طواف را رها نمایـد، و اگر چهار دور یا بیشتر طواف کرده، بعد از تطهیر بدن یا لباس، بقیه طواف را تمام کند، و اگر به سه دور و نیم نرسیده، طواف او باطل است، و باید بعد از تطهیر از سر بگیرد، و اگر از سه دور و نیم گذشته و چهار دور را تمام نکرده، احتیاط آن است که بعد از تطهیر از همان‌جا که رها کرده، طواف را تمام کند، و

مناسك عمره مفرده، ص: ۵۱

نماز طواف را بخواند، و دوباره طواف و نماز آن را به‌جا آورد.

شرط سوم: آن است که مرد طواف‌کننـده ختنه شـده باشـد. پس اگر ختنه نشـده باشـد، طواف او باطل است، و بنابر این نساء از مرد غیر مختون باطل است، و بنابر احتیاط لازم پسر بچه‌ای که ختنه نشده اگر طواف نساء کند یا او را طواف دهند، طوافش باطل خواهد بود، و بعد از ختنه تا خودش یا نایبش از طرف او طواف‌هایی را که بر ذمّه دارد به‌جا نیاورد، زن بر او حلال نخواهد شد.

شرط چهـارم: پوشانیـدن عورت است بـا چیزی که مباح باشـد، و غصبی نباشـد، بلکه احتیاط آن است که در آن تمام شـرایط لباس نمازگزار رعایت شود.

شرط پنجم: باید نیت کند که برای اطاعت فرمان خداوند متعال در عمره مفرده هفت دور طواف خانه کعبه معظمه انجام می‌دهم.

واجبات طواف

واجبات طواف، هفت چیز است:

اول و دوم: آن است که طواف را در هر دور از حجر الاسود شـروع کنـد، و به حجر الاسود تمام کنـد، و برای این‌که یقین نماید در هر دور، ابتدا به جزء اول حجر نموده،

مناسك عمره مفرده، ص: ۵۲

و به جزء اول تمام کرده، در ابتـدای طواف باید کمی پیش از رسـیدن به حجر الاسود نیت کند، و قصد نماید که ابتدا در هر دور از محاذی اولین جزء حجر باشد، و انتهای آن همان موضعی که واقعاً انتهای دور است باشد، و با همین نیت هفت دور طواف کند.

سوم: آن‌که طوری طواف کنـد که در تمام مـدتی که به طواف مشـغول است خانه کعبه طرف دست چپ او باشـد. پس اگر در بین طواف، رو به خانه کعبه کند، برای بوسـیدن ارکان یا جهت دیگر یا آن‌که به واسطه زیادی جمعیت پشت به خانه یا رو به خانه کند، و مقـداری از طوافش اگر چه کم باشـد در این حال واقع شود آن مقدار جزء طواف محسوب نمی‌شود، و باید برگردد، و آن مقدار را به طوری که خانه کعبه به طرف دست چپش باشـد به‌جا آورد، و اگر نمی‌تواند برگردد آن موضع را نشان کند، و بدون نیت دور بزند تا به آن موضع که رسید از آنجا قصد طواف کند، و بقیه طواف را تمام نماید.

مسأله ۶۳. برای این‌که در تمـام احوال طواف شـانه چپ مقابـل خـانه کعبه باشـد، دسـتور داده‌انـد بهـتر این است که وقتی از «حجر الاسود» گذشت، پیش از رسیدن به در «حجر اسماعیل» کمی بدن را به طرف چپ خود کج کند،

مناسک عمره مفرده، ص: ۵۳

و پیش از رسیدن به در دیگر حجر اسماعیل نیز قدری بدن را به طرف راست کج کند تا شانه چپ از خانه رد نشود، و مقابل هر رکنی که می‌رسد به همین دستور عمل کند، ولی رعایت این دقت‌ها لازم نیست، و همین که به طور متعارف هفت شوط را انجام دهد، کافی است.

چهارم: آن است که حجر حضرت اسماعیل علیه‌السلام را که مدفن مادر آن حضرت، بلکه مدفن عده‌ای از انبیاء علی نبینا و آله و علیهم‌السلام است در طواف خود داخل کند، یعنی در خارج حجر طواف کند و داخل آن نشود، و چنانچه عمداً هر چند جاهل به مسأله باشد و یا سهواً از داخل حجر طواف نماید، آن دور از طواف او باطل می‌شود، و اعاده آن از موضعی که داخل حجر شده کافی نیست، بلکه باید آن دور را از سر بگیرد، و اگر اعاده نکند، طواف او باطل است.

و با اعاده چون احتمال باطل‌شدن اصل طواف نیز می‌رود، احتیاط لازم آن است که پس از تمام کردن طواف و خواندن نماز، دوباره طواف کند، و نماز آن را بخواند.

پنجم: آن‌که در حال طواف بیشتر از بیست و شش ذراع و نیم از کعبه دور نشود (ذراع از آرنج است تا سر انگشتان). پس اگر در بین طواف بیشتر از این مقدار از خانه دور شود، باید آن مقدار را که دور بوده است از طواف حساب نکند، و

مناسک عمره مفرده، ص: ۵۴

دوباره به طور صحیح به‌جا آورد، ولی اگر چاره‌ای از طواف در خارج از این فاصله نباشد، طواف در دورتر از این فاصله به شرط صدق طواف، و رعایت نزدیکی ممکن اشکال ندارد.

مسأله ۶۴. در طرف حجر اسماعیل علیه‌السلام فاصله از دیوار حجر محاسبه می‌شود.

ششم: آن‌که در حال طواف از خانه و آنچه از خانه حساب می‌شود خارج باشد. پس اگر روی سکوی اطراف خانه که آن را «شاذروان» گویند راه برود، آن مقدار از طواف که بر روی آن سکو راه رفته باطل است، و باید آن مقدار را به طور صحیح دوباره به‌جا آورد، و طواف را تمام و بعد از خواندن نماز طواف دوباره آن را با نمازش احتیاطاً اعاده نماید، و اگر در اثنای طواف روی حجر اسماعیل برود بلکه احتیاط آن است که در بین طواف روی شاذروان برای دست‌مالیدن به رکن‌ها یا غیر آن دست دراز نکند، و نیز دست را روی دیوار حجر نگذارد تا این‌که در تمام طواف، تمام بدن او از خانه و حجر خارج باشد.

هفتم: آن‌که هفت شوط، یعنی هفت دور طواف کند، و آن را کم و زیاد نکند.

مسأله ۶۵. اگر عمداً یک شوط یا بیشتر کم کند، واجب است آن را تمام کند در صورتی که کاری که موالات و

مناسک عمره مفرده، ص: ۵۵

پی‌درپی‌بودن طواف را به هم می‌زند انجام نداده باشد، و اگر تمام نکند تا موالات به هم بخورد، حکم قطع عمدی را دارد که در مسأله ۵۶ گفته شد.

مسأله ۶۶. اگر سهواً کمتر از هفت دور طواف کند، پس اگر از سه دور و نیم نگذشته، باید طواف را از سر بگیرد، و اگر از سه دور و نیم گذشته و فقط یک دور کم کرده، آن را تمام کند، و اگر بیشتر از یک دور کم کرده، بنابر احتیاط لازم آن را تمام کند و نماز طواف بخواند، و دوباره هفت دور طواف و نماز آن را به‌جا آورد، ولی در طواف مستحب، تمام‌کردن کافی است.

مسأله ۶۷. اگر عمداً یک دور یا بیشتر از یک دور زیاد کند به قصد آن‌که جزء طواف دیگر باشد، قِران (جمع) بین طوافین است که در طواف مستحب، مکروه، و در طواف واجب، حرام است، بلکه بنابر احتیاط لازم سبب باطل‌شدن طواف می‌شود؛ چه آن‌که از اول طواف این قصد را کرده باشد یا در بین یا در آخر، و اگر به قصد لغویت آن را به‌جا آورده باشد، ضرری به طواف نمی‌زند، و اگر به قصد آن‌که جزء طواف اول باشد به جا آورد. پس اگر از ابتدای طواف قصد داشته، بی‌اشکال طوافش باطل است، و اگر در بین

طواف قصد کند از همان وقت باطل می‌شود، و اگر در آخر

مناسک عمره مفرده، ص: ۵۶

طواف قصد کند، مشهور فرموده‌اند: طوافش باطل است، ولی احتیاط این است که نماز را بخواند و بعد، طواف را با نماز آن اعاده نماید.

مسأله ۶۸. اگر روی فراموشی بر هفت شوط زیاد کند، پس اگر کمتر از یک دور است آن را رها کند، و طواف او صحیح است، و اگر یک شوط یا بیشتر زیاد کند، احتیاط آن است که آن را به قصد قربت مطلقه (بدون قصد وجوب یا استحباب) به چهارده دور برساند، و بعد دو رکعت نماز طواف واجب بدون تعیین این‌که طواف واجب اولی است یا دومی پیش از سعی به‌جا آورد، و دو رکعت نماز طواف بعد از سعی به‌جا آورد، و بهتر آن است که بعد از عمل به این احتیاط، اصل طواف و نماز آن را دوباره قبل از سعی به‌جا آورد.

مسأله ۶۹. اگر بعد از طواف، در عدد دورهای آن شک کند به آن شک اعتنا نکند، و اگر در آخر یکی از دورها شک کند که آن شوط هفتم بوده یا هشتم، بنا بگذارد که دور هفتم بوده است یا هشتم، احوط به‌جاآوردن نماز طواف و اعاده طواف با نماز آن است.

مسأله ۷۰. اگر یقین داشته باشد که بیشتر از هفت شوط طواف نکرده، و شک در عدد آن کند، وجوب از سر گرفتن

مناسک عمره مفرده، ص: ۵۷

طواف، خالی از قوت نیست، و احتیاط آن است که بنا را بر اقل بگذارد و تمام کند، و نماز طواف بخواند، و بعد طواف را از سر بگیرد.

مسأله ۷۱. اگر ازدحام جمعیت، انسان را مقداری در طواف جلو ببرد، در صورتی که به کلی از اختیار او خارج نشود، و قصد طواف داشته باشد، اشکال ندارد.

مسأله ۷۲. طواف و سعی به وسیله چرخ‌هایی که اخیراً معمول شده یا نشستن در طبقه‌ها یا سوار شدن بر دوش دیگران برای معذور اشکال ندارد، و اگر با پای خود برود، ثواب آن زیادتر است.

مستحبات و مکروهات طواف

مسأله ۷۳. مستحب است که در حال طواف سربرهنه و پابرهنه، و مشغول دعا و ذکر خدا باشد، و حرف بیهوده نزند، و کارهایی که در نماز مکروه است انجام ندهد، و گام‌ها را کوچک بردارد، و مستحب است که در حال طواف این دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ الَّذِی یُمْشَی بِهِ عَلَی طَلَلِ الْمَاءِ کَمَا یُمْشَی بِهِ عَلَی جَدَدِ الْأَرْضِ وَ أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ الَّذِی یَهْتَزُّ لَهُ عَرْشُکَ وَ أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ الَّذِی تَهْتَزُّ لَهُ أَقْدَامُ مَلَائِکَتِکَ وَ

مناسک عمره مفرده، ص: ۵۸

أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ الَّذِی دَعَاکَ بِهِ مُوسَی مِنْ جَانِبِ الطُّورِ فَاسْتَجَبْتَ لَهُ وَ أَلْقَیْتَ عَلَیْهِ مَحَبَّةً مِنْکَ وَ أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ الَّذِی غَفَرْتَ بِهِ لِمُحَمَّدٍ صَلَّی اللهُ عَلَیهِ وَ آلِهِ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ وَ أَتْمَمْتَ عَلَیْهِ نِعْمَتَکَ أَنْ تَفْعَلَ بِی (کَذَا و کَذَا).

و حاجت خود را بطلبد، و سنت است که در حال طواف نیز بگوید:

اللَّهُمَّ إِنِّی إِلَیْکَ فَقِیرٌ وَ إِنِّی خَائِفٌ مُسْتَجِیرٌ فَلَا تُبَدِّلْ إِسْمِی وَ لَا تُغَیِّرْ جِسْمِی.

و در هر شوط که به در خانه کعبه رسد، صلوات بر محمد و آل محمد بفرستد، و این دعا را بخواند:

سَائِلُکَ فَقِیرُکَ مِسْکِینُکَ بِبَابِکَ فَتَصَدَّقْ عَلَیْهِ بِالْجَنَّةِ اللَّهُمَّ الْبَیْتُ بَیْتُکَ وَ الْحَرَمُ حَرَمُکَ وَ الْعَبْدُ عَبْدُکَ وَ هَذَا مَقَامُ الْعَائِذِ الْمُسْتَجِیرِ

بِکَ مِنَ النَّارِ فَأَعْتِقْنِی وَ وَالِدَیَّ وَ أَهْلِی وَ وُلْدِی وَ إِخْوَانِی الْمُؤْمِنِینَ مِنَ النَّارِ یَا جَوَادُ یَا کَرِیمُ.

و چون به حجر حضرت اسماعیل علی نبینا و آله و علیه السلام برسد نگاه به ناودان طلا کند و بگوید:

یَا ذَا الْمَنِّ وَ الطَّوْلِ یا ذَا الْجُودِ وَ الْکَرَمِ إِنَّ عَمَلِی ضَعِیفٌ فَضَاعِفْهُ وَ تَقَبَّلْهُ مِنِّی إِنَّکَ أَنْتَ السَّمِیعُ الْعَلِیمُ

و چون به رکن یمانی برسد دست بردارد و بگوید:

یا ذَالْمَنِّ وَ الطَّوْلِ یا ذَا الْجُودِ وَ الْکَرَمِ انَّ عَمَلی ضَعیفٌ

مناسک عمره مفرده، ص: ۵۹

فَضاعِفْهُ وَ تَقَبَّلْهُ مِنِّی انَّکَ انتَ السَّمیعُ العَلیم.

و چون به رکن یمانی برسد دست بردارد و بگوید:

یَا اللهُ یَا وَلِیَ الْعَافِیَةِ وَ خَالِقَ الْعافِیةِ وَ رَازِقَ الْعَافِیَةِ وَ الْمُنْعِمَ بِالْعَافِیَةِ وَ المَنَّانَ بالعَافِیةِ و الْمُتَفَضِّلَ بِالْعَافِیَةِ عَلَیَ وَ عَلَی جَمِیعِ خَلْقِکَ یا رَحْمَانَ الدُّنْیا وَ الْآخِرَةِ وَ رَحِیمَهُمَا صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ارْزُقْنَا الْعَافِیَةَ وَ دوَامَ الْعَافِیَةِ وَ تَمَامَ العافِیةِ وَ شُکْرَ الْعَافِیةِ فِی الدُّنْیا وَ الْآخِرَةِ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِین

پس سر به جانب کعبه بالا کند و بگوید:

الْحَمْدُ لله الَّذِی شَرَّفَکِ وَ عَظَّمَکِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی بَعَثَ مُحَمَّداً نَبِیّاً وَ جَعَلَ عَلِیّاً إِمَاماً، اللَّهُمَّ أهْدِ لَهُ خِیَارَ خَلْقِکَ وَ جَنِّبْهُ شِرَارَ خَلْقِکَ.

و چون میان رکن یمانی و حجر الاسود برسد بگوید:

رَبَّنا آتِنا فِی الدُّنْیا حَسَنَةً وَ فِی الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ قِنا عَذابَ النَّار

و چون در شوط هفتم به مستجار رسد- و آن پشت کعبه و نزدیک به رکن یمانی است- برابر در خانه بایستد، و دست‌ها را رو به خانه بگشاید، و اگر می‌تواند روی خود و شکم خود را به کعبه برساند و بگوید:

اللَّهُمَّ الْبَیْتُ بَیْتُکَ وَ الْعَبْدُ عَبْدُکَ وَ هَذَا مَکَانُ الْعَائِذِ بِکَ مِنَ

مناسک عمره مفرده، ص: ۶۰

النَّارِ اللَّهُمَّ مِنْ قِبَلِکَ الرَّوْحُ وَ الْفَرَجُ وَ الْعَافِیَةُ اللَّهُمَّ إِنَّ عَمَلِی ضَعِیفٌ فَضَاعِفْهُ لِی وَ اغْفِرْ لِی مَا اطَّلَعْتَ عَلَیْهِ مِنِّی وَ خَفِیَ عَلَی خَلْقِکَ اسْتَجِیرُ بِاللهِ مِنَ النَّار.

و بگوید:

اللَّهُمَّ إِنَّ عِنْدِی أَفْوَاجاً مِنْ ذُنُوبٍ وَ أَفْوَاجاً مِنْ خَطَایَا وَ عِنْدَکَ أَفْوَاجٌ مِنْ رَحْمَةٍ وَ أَفْوَاجٌ مِنْ مَغْفِرَةٍ یَا مَنِ اسْتَجَابَ لِأَبْغَضِ خَلْقِهِ إِذْ قَالَ أَنْظِرْنِی إِلی یَوْمِ یُبْعَثُونَ إسْتَجِبْ لِی.

پس حاجت خود را بطلبد، و بسیار دعا بخواند و اقرار به گناهان خود کند، و هرچه را به‌خاطر نداشته باشد، مجملًا اقرار کند، و طلب آمرزش نماید که البته آمرزیده می‌شود انشاءالله تعالی.

پس چون به حجر الاسود رسید بگوید:

اللّهُمَّ قَنِّعْنِی بما رَزَقْتَنِی وَ بارِکْ لِی فیما آتَیتَنِی.

و می‌باید کمال ملاحظه را بکند در هر مرتبه که می‌رود اگر می‌تواند حجر را ببوسد، و اگر نتواند استلام کند، و اگر استلام، باعث زحمت باشد از دور اشاره کند، و همچنین مستحب است استلام سایر ارکان، و نیز مستحب است که خود را به مستجار بمالد، و آنجا را نشان کند، و چون این اعمال را به‌جا آورد، باز به جای خود رود، و از آنجا به طواف ادامه دهد تا زیاده و کم در طواف حاصل نشود.

مناسک عمره مفرده، ص: ۶۱

نماز طواف

مسأله ۷۴. واجب است بعد از هر طواف واجب، دو رکعت نماز مثل نماز صبح به نیت نماز طواف نزد مقام حضرت ابراهیم علیه‌السلام به‌جا آورد؛ جهراً یا اخفاتاً، و احتیاط آن است که نماز را بعد از طواف فوراً بخواند، و نیز احتیاط آن است که نماز را در پشت مقام بخواند، یعنی طوری بایستد که سنگی که نشانه پای حضرت ابراهیم علیه‌السلام بر آن است روبروی او باشد، و اما اگر به علت زیادی جمعیت نتواند در جایی بایستد که عرفاً بگویند پشت مقام ایستاده است، باید در یکی از دو طرف مقام بایستد، و نماز بخواند، و اگر آن هم ممکن نباشد، در هر جایی از مسجد که به پشت مقام و دو طرف آن نزدیک‌تر است نماز را بخواند، و بهتر آن است که هر وقت توانست نماز را دوباره پشت مقام بخواند رجاءاً.

مسأله ۷۵. نماز طواف مستحب را می‌توان در هر جایی از مسجد به‌جا آورد، بلکه بعضی فرموده‌اند که ترک آن عمداً جایز است لیکن سزاوار نیست آن را ترک نماید.

مسأله ۷۶. اگر کسی نماز طواف واجب را فراموش کرد، هر وقت یادش آمد باید در پشت مقام به تفصیلی که در مسأله قبل ذکر شد به‌جا آورد، و اگر سعی و کارهای دیگر را به‌جا

مناسک عمره مفرده، ص: ۶۲

آورده، لازم نیست دوباره سعی را به‌جا آورد، اگر چه احوط است.

مسأله ۷۷. کسی که واجبات نماز، مثل قرائت و غیر آن را نداند علاوه بر آن‌که نمازهای واجب دیگر یادگرفتن آن بر او واجب است؛ برای نماز طواف نیز باید این احکام را یاد بگیرد، و قرائتش را صحیح نماید، و اگر اصلًا قادر بر تلفظ صحیح بعض کلمات نیست به همان صورتی که می‌تواند بخواند، و اگر نایب هم بگیرد، مطابق احتیاط است.

مسأله ۷۸. کسی که نماز طواف را فراموش کرده است، باید برگردد و پشت مقام به‌جا آورد، و اگر برگشتن به مسجد برایش دشوار باشد، می‌تواند آن را در هر محلی که یادش آمد بخواند، هر چند در شهر دیگری باشد، و بهتر آن است که نایب هم بگیرد تا پشت مقام برای او به‌جا آورد.

مسأله ۷۹. اگر کسی نماز طواف واجب را فراموش کند، و پیش از به‌جا آوردن آن بمیرد، باید پسر بزرگتر، قضای آن را به‌جا آورد، مثل سایر نمازهایی که از میت فوت شده است.

مناسک عمره مفرده، ص: ۶۳

مستحبات نماز طواف

مستحب است که در رکعت اول نماز طواف، بعد از حمد، سوره (قُلْ هُوَ اللّهُ احَد) و در رکعت دوم بعد از حمد سوره (قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ بخواند، و چون از نماز فارغ شود، حمد و ثنای الهی را به‌جا آورد، و صلوات بفرستد و بگوید:

اللّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنِّی وَ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّی أَلْحَمْدُلِلّهِ بِمَحَامِدِهِ کُلِّهَا عَلَی نَعْمَائِهِ کُلِّهَا حَتَّی يَنْتَهِی الْحَمْدُ إِلَی مَا يُحِبُّ وَ يَرْضَی اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ تَقَبَّلْ مِنِّی وَ طَهِّرْ قَلْبِی وَ زَکِّ عَمَلِی.

و در بعضی از روایات وارد است که بگوید:

اللَّهُمَّ ارْحَمْنِی بِطاعَتِی إِيَّاکَ وَ طاعَةِ رَسُولِکَ صَلَّی اللهُ عَلَيهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ اللَّهُمَّ جَنِّبْنِی أَنْ أَتَعَدَّی حُدُودَکَ وَ اجْعَلْنِی مِمَّنْ يُحِبُّکَ وَ يُحِبُّ رَسُولَکَ صَلَّی اللهُ عَلَيهِ وَآلِهِ وَ مَلَائِکَتَکَ وَ عِبَادَکَ الصَّالِحِينَ

پس به سجده رود و بگوید:

سَجَدَ لَکَ وَجْهِی تَعَبُّداً وَ رِقّاً لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ حَقّاً حَقّاً الْأَوَّلُ قَبْلَ کُلِّ شَیْءٍ وَ الْآخِرُ بَعْدَ کُلِّ شَیْءٍ وَ هَا أَنَا ذَا بَیْنَ یَدَیْکَ نَاصِیَتِی بِیَدِکَ فَاغْفِرْ لِی إِنَّهُ لَا یَغْفِرُ الذَّنْبَ الْعَظِیمَ غَیْرُکَ فَاغْفِرْ لِی فَإِنِّی مُقِرٌّ بِذُنُوبِی عَلَی نَفْسِی وَ لَا یَدْفَعُ الذَّنْبَ الْعَظِیمَ غَیْرُکَ.

مناسک عمره مفرده، ص: ۶۴

سعی بین صفا و مروه

مسأله ۸۰. بعد از نماز طواف، واجب است هفت مرتبه بین صفا و مروه سعی نماید، یعنی از ابتداء صفا پیاده یا سواره یا بر دوش کسی به مروه برود، و این یک مرتبه حساب می‌شود، و از مروه به صفا برگردد، که با رسیدن به صفا، دو مرتبه سعی کرده است. پس به واسطه هر رفتن از صفا به مروه و برگشتن، دو سعی حاصل می‌شود و به این ترتیب سعی را به‌جا آورد، و سعی هفتم در مروه تمام می‌شود.

مسأله ۸۱. در سعی، وضو و غسل و پاک‌بودن بدن و لباس شرط نیست، ولی احتیاط مستحب آن است که با غسل یا وضو باشد.

واجبات سعی

مسأله ۸۲. هشت چیز در سعی واجب است:

اول: نیت است. پس در سعی برای عمره مفرده چنین نیت کند: «برای انجام فرمان خداوند متعال هفت مرتبه سعی عمره مفرده بین صفا و مروه به‌جا می‌آورم.»

و مستحب است نیت را به زبان بیاورد، و باید پیش از شروع به سعی نیت کند که اولین جزء سعی با نیت باشد.

مناسک عمره مفرده، ص: ۶۵

دوم و سوم: آن است که سعی را از صفا شروع و به مروه تمام کند، و احتیاط آن است که برای تحصیل اطمینان قدری از تلی که در جانب صفا و مروه است بالا رود، و از آنجا شروع و به آنجا ختم کند.

چهارم: آن است که هفت مرتبه سعی کند؛ نه کمتر و نه بیشتر.

مسأله ۸۳. اگر عمداً بیشتر از هفت بار سعی کند، سعی او باطل می‌شود، و اگر از جهت ندانستن مسأله یا فراموشی، زیاد کند، سعی او صحیح است.

مسأله ۸۴. اگر سعی را فراموش کرده و یا سهواً از هفت مرتبه کمتر به‌جا آورد، باید هر وقت یادش آمد، تمام یا بقیه آن را انجام دهد، و اگر از مکه بیرون رفته، اگر چه به وطنش رسیده باشد، باید برگردد و آن را به‌جا آورد، و اگر نتواند برگردد، باید نایب بگیرد، و احتیاط مستحب آن است که اگر چهار مرتبه سعی نکرده، بعد از اتمام اول، آن را از سر بگیرد.

مسأله ۸۵. کسی که سهواً از هفت مرتبه کمتر سعی کند، آنچه بر او به سبب احرام حرام شده، تا بقیه سعی خود را انجام ندهد حلال نمی‌شود، و اگر به خیال آن‌که مُحل شده با زن نزدیکی کند، یک گاو کفاره دارد بنابر احوط، و

مناسک عمره مفرده، ص: ۶۶

همچنین است اگر ناخن بگیرد.

مسأله ۸۶. اگر در عمره مفرده با اطمینان این‌که سعی را انجام داده حلق یا تقصیر نماید، و بعد از آن معلوم شود که انجام نداده، بنابر احتیاط در هر دو صورت مذکور در مسأله قبل کفاره بدهد، و باید سعی و حلق یا تقصیر را به همان تفصیل، خود یا نایبش انجام دهد.

مسأله ۸۷. اگر در عمره مفرده یا عمره تمتع سعی را فراموش کند، و حلق یا تقصیر نماید، غیر از این‌که خودش یا نایبش به تفصیلی که گذشت سعی و حلق یا تقصیر را انجام دهد، از بابت کفاره چیزی بر او نیست؛ چه از روی فراموشی با زن نزدیکی کرده باشد، یا نکرده باشد.

مسأله ۸۸. اگر بعد از تمام‌شدن سعی، شک در عدد کند، به آن شک اعتنا نکند، و سعی او صحیح است، لیکن اگر احتمال می‌دهد که کمتر از هفت مرتبه سعی کرده است، احتیاط آن است که دوباره سعی کند.

مسأله ۸۹. اگر در بین آن‌که مشغول سعی است و در مروه می‌باشد شک کند که هفت بار سعی کرده یا بیشتر، به شک خود اعتنا نکند، و بنا را بر تمام بگذارد.

مسأله ۹۰. اگر در بین صفا و مروه شک کند که این مرتبه هفتم است یا هشتم، سعی او باطل است، و باید از سر

مناسک عمره مفرده، ص: ۶۷

بگیرد.

پنجم: آن است که سعی بین صفا و مروه از طریق معمول و متعارف باشد، و از غیر آن صحیح نیست.

ششم: آن است که در وقت رفتن به مروه رو به مروه باشد، و در وقت برگشتن به صفا رو به صفا. پس اگر به طور قهقری عقب عقب برود و برگردد که در وقت رفتن به مروه، رویش به صفا، و در برگشتن، رویش به مروه باشد، سعی او صحیح نیست.

هفتم: آن است که لباس و کفش او مباح باشد، بلکه بنابر احوط چیز غصبی همراه نداشته باشد، و اگر سواره سعی می‌کند، باید مرکب او غصبی نباشد.

هشتم: از واجبات، ترتیب بین طواف و سعی است، و اگر فراموش کرد یا به جهت ندانستن مسأله، پیش از طواف سعی کرد، احتیاط واجب آن است که دوباره بعد از طواف سعی را به‌جا آورد.

مسأله ۹۱. جایز است نشستن یا خوابیدن بر صفا یا مروه برای رفع خستگی، و لازم نیست عذری داشته باشد بنابراقوی.

مسأله ۹۲. جایز است تأخیر سعی از طواف و نماز آن برای رفع خستگی یا تخفیف گرمی هوا، و جایز است بدون عذر

مناسک عمره مفرده، ص: ۶۸

تأخیر بیندازد تا شب، گرچه احتیاط در تأخیر نیانداختن است.

مستحبات سعی

مسأله ۹۳. مستحب است کسی که می‌خواهد سعی کند نزد حجر الاسود برود، و آن را ببوسد، و دست‌ها یا بدن را به آن بمالد، یا اشاره کند. پس به نزد چاه زمزم رود، و مقداری از آب آن را بردارد، و بر سر و پشت و شکم بریزد و بخورد و این دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ عِلْماً نَافِعاً وَ رِزْقاً وَاسِعاً وَ شِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَ سُقْمٍ.

پس متوجه صفا شود از دری که محاذی حجر الاسود است، و آن، دری است که حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله از آن بیرون رفت، با آرامش و خضوع برود بالای کوه صفا تا نظر کند به خانه کعبه، و رو به رکن عراقی کند و حمد و ثنای الهی را به‌جا آورد، و نعمت‌های الهی را به‌خاطر آورد.

پس هفت نوبت الله اکبر بگوید، و هفت نوبت الحمد لله، و هفت نوبت لا اله الا الله. سپس سه مرتبه بگوید:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَ يُمِيتُ وَ يُمِيتُ وَ يُحْيِي وَ هُوَ حَي لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ

مناسک عمره مفرده، ص: ۶۹

هُوَ عَلى كُلِّ شَيءٍ قَدِيرٍ

پس صلوات بر محمد و آل محمد بفرستد، و سه نوبت بگوید:

اللهُ أَكْبَرُ عَلَى مَا هَدَانَا وَ الْحَمْدُ لِلهِ عَلَى مَا أَبْلَانَا وَ الْحَمْدُ للهِ الْحَى الْقَيُّوم وَ الْحَمْدُ للهِ الْحَى الدَّائِم

پس سه نوبت بگوید:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ لَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ

و سه مرتبه بگوید:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ الْعَفْوَ وَ الْعَافِيَةَ وَ الْيَقِينَ فِی الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ

پس سه مرتبه بگوید:

اللَّهُمَ آتِنا فِی الدُّنْيا حَسَنَةً وَ فِی الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ قِنا عَذابَ النَّارِ

پس صد مرتبه الله اکبر و صد مرتبه لَا إلهَ إلّا اللهُ و صد مرتبه الحَمْدُ للهِ و صد نوبت سُبْحَانَ اللهِ بگوید، پس بگوید:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ وَحْدَهُ أَنْجَزَ وَعْدَهُ وَ نَصَرَ عَبْدَهُ وَ غَلَبَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ فَلَهُ الْمُلْکُ وَ لَهُ الْحَمْدُ وَحْدَهُ اللَّهُمَّ بَارِکْ لِی فِی الْمَوْتِ وَ فِيمَا بَعْدَ الْمَوْتِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنْ ظُلْمَةِ الْقَبْرِ وَ وَحْشَتِهِ اللَّهُمَّ أَظِلَّنِی فِی ظِلِّ عَرْشِکَ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا

مناسک عمره مفرده، ص: ۷۰

ظِلُّکَ.

و بسيار تکرار کند سپردن دين و نفس و اهل خود را به خداوند عالم، و بگويد:

أَسْتَوْدِعُ اللهَ الرَّحْمَنَ الرَّحِيمَ الَّذِی لَا تَضِيعُ وَدَائِعُهُ دِينِی وَ نَفْسِی وَ أَهْلِی وَ مَالِی وَ وُلْدِی اللَّهُمَّ اسْتَعْمِلْنِی عَلَى كِتَابِکَ وَ سُنَّةِ نَبِيِّکَ وَ تَوَفَّنِی عَلَى مِلَّتِهِ وَ أَعِذْنِی مِنَ الْفِتْنَةِ

پس سه نوبت بگويد: الله اکبر. سپس دومرتبه دعای سابق را بخواند، و بعد يک بار تکبير بگويد و بخواند دعای سابق را، و اگر همه عمل گذشته را نتواند بخواند، پس هر قدر که می‌تواند بخواند.

و مستحب است اين دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِی كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ قَطُّ، فَإِنْ عُدْتُ فَعُدْ عَلَی بِالْمَغْفِرَةِ؛ فَإِنَّکَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ. اللَّهُمَّ افْعَلْ بِی مَا أَنْتَ أَهْلُهُ؛ فَإِنَّکَ إِنْ تَفْعَلْ بِی مَا أَنْتَ أَهْلُهُ تَرْحَمْنِی، وَ إِنْ تُعَذِّبْنِی فَأَنْتَ غَنِی عَنْ عَذَابِی، وَ أَنَا مُحْتَاجٌ إِلی رَحْمَتِکَ، فَيَا مَنْ أَنَا مُحْتَاجٌ إِلی رَحْمَتِهِ ارْحَمْنِی اللَّهُمَّ لَاتَفْعَلْ بِی مَا أَنَا أَهْلُهُ فَإِنَّکَ إِنْ تَفْعَلْ بِی مَا أَنَا أَهْلُهُ تُعَذِّبْنِی وَ لَمْ تَظْلِمْنِی، أَصْبَحْتُ أَتَّقِی عَدْلَکَ، وَ لَا أَخَافُ جَوْرَکَ، فَيَا مَنْ هُوَ عَدْلٌ لَايَجُورُ إِرْحَمْنِی.

پس بگويد:

مناسک عمره مفرده، ص: ۷۱

يَا مَنْ لَايَخِيبُ سَائِلُهُ وَ لَا يَنْفَدُ نَائِلُهُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَجِرْنِی مِنَ النَّارِ بِرَحْمَتِکَ

و در صفا در بالای تلّ، رو به کعبه اين دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَ فِتْنَتِهِ وَ غُرْبَتِهِ وَ وَحْشَتِهِ وَ ظُلْمَتِهِ وَ ضِيقِهِ وَ ضَنْكِهِ اللَّهُمَّ أَظِلَّنِی فِی ظِلِّ عَرْشِکَ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّکَ

پس از آنقدری پايين آيد و بگويد:

يَا رَبَّ الْعَفْوِ يَا مَنْ أَمَرَ بِالْعَفْوِ يَا مَنْ هُوَ أَوْلَى بِالْعَفْوِ يَا مَنْ يُثِيبُ عَلَى الْعَفْوِ الْعَفْوَ الْعَفْوَ الْعَفْوَ يَا جَوَادُ يَا كَرِيمُ يَا قَرِيبُ يَا بَعِيدُ ارْدُدْ عَلَی نِعْمَتَکَ وَ اسْتَعْمِلْنِی بِطَاعَتِکَ وَ مَرْضَاتِکَ

مسأله ۹۴. مستحب است که پس از نماز طواف، مبادرت به سعی کند، و در حال سعی بدن و لباس او پاک و با وضو يا غسل باشد،

و از صـفا تـا محلی که علامت هروله در آنجا نصب شـده به طور متوسط راه برود، یعنی نه تنـد برود و نه کُنـد، و از آنجا تا علامت دیگر اگر مرد باشد هروله کند، یعنی قدم‌ها را کوتاه و تند بردارد.
و برای زن‌ها هروله مستحب نیست، و چون به محل هروله برسد بگوید:
بِسْمِ اللهِ وَ بِاللهِ و اللهُ أَکْبَرُ وَ صَلَّی اللهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ اهْلِ بَیتِهِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ وَ ارْحَمْ وَ تَجَاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ إِنَّکَ أَنْتَ الْأَعَزُّ
مناسک عمره مفرده، ص: ۷۲
الْأَکْرَمُ وَ اهْدِنِی لِلَّتِی هِی أَقْوَمُ اللَّهُمَّ إِنَّ عَمَلِی ضَعِیفٌ فَضَاعِفْهُ لِی وَ تَقَبَّلْهُ مِنِّی اللَّهُمَّ لَکَ سَعْیِی وَ بِکَ حَوْلِی وَ قُوَّتِی تَقَبَّلْ مِنّی عَمَلِی یَا مَنْ یَقْبَلُ عَمَلَ الْمُتَّقِینَ
پس تند برود تا به محل دیگری که علامت نصب شده، و آنجا هروله را ترک کند، و چون از آنجا بگذرد بگوید:
یَا ذَا الْمَنِّ وَ الْفَضْلِ وَ الْکَرَمِ وَ النَّعْمَاءِ وَ الْجُودِ اغْفِرْ لِی ذُنُوبِی إِنَّهُ لَا یَغْفِرُ الذُّنُوبَ الّا انْتَ
و چون به مروه رسد دعای اول را بخواند که در صفا خواند و بگوید:
اللّهُمَّ یَا مَنْ أَمَرَ بِالْعَفْوِ یَا مَنْ یُحِبُّ الْعَفْوَ یَا مَنْ یُعْطِی عَلَی الْعَفْوِ یَا مَنْ یَعْفُو عَلَی الْعَفْوِ یَا رَبَّ الْعَفْوِ الْعَفْوَ الْعَفْوَ الْعَفْوَ
و اهتمام کند در گریه‌کردن، و خود را به گریه بدارد، و دعای بسیار کند در حال سعی، و این دعا را بخواند:
اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ حُسْنَ الظَّنِّ بِکَ عَلَی کُلِّ حَالٍ وَ صِدْقَ النِّیَّةِ فِی التَّوَکُّلِ عَلَیْکَ.
مسأله ۹۵. جایز است سعی را سواره، و بر روی محمل و چرخ به‌جا آورد، ولیکن راه‌رفتن، افضل است.
مسأله ۹۶. سـعی در طبقه فوقانی بین صـفا و مروه اگر بین دو کوه واقع باشـد به طوری‌که به سـعی در آن، سـعی بین دو کوه صـفا و مروه صدق کند مانع ندارد.
مناسک عمره مفرده، ص: ۷۳

تقصیر یا حلق

مسأله ۹۷. در عمره مفرده بعد از تمام‌شدن سـعی، مرد باید یا مقداری از ناخن یا موی سـر یا ریش یا شارب خود را کوتاه کند، و یا سر خود را بتراشد، و زن‌ها فقط باید به کوتاه‌کردن مو یا ناخن اکتفاء کنند، و تراشیدن سر برای آن‌ها جایز نیست.
مسأله ۹۸. بایـد تقصـیر یا حلق با نیت قربت باشـد، یعنی به قصد حلال‌شدن چیزهایی که در حال احرام بر او حرام بوده برای اطاعت فرمان خداوند متعال ناخن یا موی خود را کوتاه کند، و یا سر خود را بتراشد.
مسأله ۹۹. برای مردها تراشیدن سر افضل (بهتر) است.
همان‌طور که در حدیث است: حضـرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله برای مردهایی که سر خود را می‌تراشیدند برای بیرون‌آمدن از احرام عمره مفرده یا احرام حـج، سه مرتبه از خداونـد متعال طلب رحمت فرمود، و برای آن‌ها که تقصـیر نمی‌نمودنـد، یک مرتبه طلب رحمت کردند.
مناسک عمره مفرده، ص: ۷۴

طواف نساء و نماز آن

مسأله ۱۰۰. در عمره مفرده بعـد از تقصـیر یـا حلق هر کـاری که به واسـطه احرام بر او حرام شـده بود حلاـل می‌شود، و فقط حرمت لـذت‌های جنسـی بین زن و شـوهر بر او بـاقی است، و وقـتی طواف نسـاء و نمـاز آن را که ماننـد طواف عمره و نمـاز آن است به‌جا آورد، این حرمت نیز برداشته می‌شود.

مسأله ۱۰۱. طواف نساء و نماز آن نیز بایـد به قصـد قربت انجام شود، و همین‌قدر که نیت کند «طواف نساء در عمره مفرده به قصـد اطاعت خداوند متعال به‌جا می‌آورم کافی است.»

و در نماز آن نیز قصد کند «به قصد اطاعت فرمان خداوند متعال دو رکعت نماز طواف نساء به‌جا می‌آورم» کفایت می‌کند.

مناسک عمره مفرده، ص: ۷۵

طواف وداع

مسأله ۱۰۲. چون بخواهـد از مکه بیرون برود مسـتحب است غسل کند، و طواف وداع به‌جا آورد، و در هر دوری دست یا بدن خود را به حجر الاسود و رکن یمانی برساند، و چون به مستجار رسد دعاهایی را که پیش از این گفته شد بخواند.

پس به نزد حجر الاسود بیایـد، و خود را به خانه بساید، و یک دست به حجر الاسود گذارد، و دست دیگر به جانب خانه بگشاید، و حمد و ثنای خداوند متعال را به‌جا آورد، و صـلوات بر محمد و آل محمد علیهم‌السـلام بفرستد، و مستحب است که از در «حنّاطین» که مقابـل رکن شـامی است بیرون رود، و عزم کنـد که دوبـاره به حـج برگردد، و از خـدا بخواهـد که به او توفیـق مراجعت عنـایت فرمایـد، و در وقت بیرون‌رفتن یـک درهم خرمـا بگیرد و تصـدق بدهـد بر فقراء، برای احتمـال آن که در حـال احرام از روی غفلت بعض محرمات حال احرام را مرتکب شده باشد.

مناسک عمره مفرده، ص: ۷۶

آداب تشرف به مدینه طیبه

مسأله ۱۰۳. یکی از مسـتحبات مؤکده مخصوصاً برای حاجی‌ها، زیارت مرقد منور و روضه مطهر حضرت رسول خدا صلی‌الله علیه و آله و مراقـد مقدسه اهل بیت خصوصاً حضـرت فاطمه زهرا سـلام‌الله علیها و ائمه بقیع علیهم‌السـلام است، و در حدیث وارد شده که ترک زیارت حضـرت پیغمبر صـلی‌الله علیه و آله بعـد از حـج، جفا بر آن حضـرت است، و شـرح فضایل و ثواب و آداب زیارت هر یـک بـا زیارت‌هـایی که وارد شـده در کتاب‌های دعا و زیارت مفصـلًا مـذکور است که سـزاوار است به آن کتاب‌ها رجوع شود، و به‌طور اختصار به بعض مستحبات و آداب اشاره می‌شود.

۱. مسـتحب است پیش از ورود به شـهر مـدینه یا پس از ورود به آن غسل کنـد، و هم‌چنین مسـتحب است غسل کنـد برای ورود در مسجد پیغمبر صلی‌الله علیه و آله و برای زیارت آن حضرت، و اگر در غسل اول هر سه را نیت کند کافی است.

۲. از باب جبرئیل وارد شود.

۳. اذن دخول بخواند.

۴. با آرامی و وقار وارد مسجد شود.

مناسک عمره مفرده، ص: ۷۷

۵. در وقت ورود، دعاهایی را که وارد شده بخواند.

۶. دو رکعت نماز تحیت به‌جا آورد.

۷. سلام‌دادن به آن حضرت از جانب پدر و مادر و رفقا.

۸. دو رکعت نماز برای زیارت، و هدیه‌نمودن ثواب آن برای آن حضرت.

۹. نزد منبر ایستادن، و حمد و ثنای خدا به‌جا آوردن و دعا کردن.

۱۰. نماز و دعا در مقام جبرئیل علیه‌السلام.

۱۱. نماز در خصوص روضه بین قبر و منبر.

۱۲. نماز در بیت فاطمه علیهاالسلام.

۱۳. صلوات فرستادن بر پیغمبر صلی‌الله علیه و آله در وقت ورود و خروج از مسجد.

۱۴. نماز در مقام پیغمبر صلی‌الله علیه و آله.

۱۵. دو رکعت نماز نزد اسطوانه ابی لبابه معروف به اسطوانه توبه، و خواندن نمازهای وارده.

۱۶. مواظبت بر ادای نمازهای واجب در مسجد پیغمبر صلی‌الله علیه و آله.

و بر حسب بعض روایات، ثواب نماز در مسجد آن حضرت معادل با هزار نماز در مساجد دیگر غیر از مسجد الحرام، و در بعضی روایات برابر ده هزار نماز است.

مناسک عمره مفرده، ص: ۷۸

۱۷. در مسجد رسول خدا صلی‌الله علیه و آله صدا را بلند نکند.

۱۸. در مدینه از تصدق به فقیر هرچه می‌تواند کوتاهی نکند، و هم‌چنین بسیار تسبیح و ذکر بگوید، و قرائت قرآن بکند و استغفار بنماید و صلوات بسیار بفرستد.

۱۹. زیارت حضرت فاطمه زهرا صلی‌الله علیه و آله در خانه آن حضرت، و بین قبر و منبر (روضه) و در بقیع بنماید.

۲۰. زیارت فاطمه بنت اسد مادر محترمه حضرت امیرالمؤمنین علیه‌السلام، و ابراهیم فرزند رسول خدا صلی‌الله علیه و آله در بقیع.

۲۱. زیارت جناب حمزه و سایر شهدای احد، در احد.

۲۲. رفتن به مسجد قبا و مشربه ام ابراهیم فرزند رسول خدا، و مسجد فضیخ که در آن ردّ شمس برای امیرالمؤمنین علیه‌السلام شده، و مسجد احزاب و مساجد دیگری که در این مساجد نماز خواندن خصوصاً مسجد قبا فضیلت بسیار دارد.

۲۳. مستحب است نماز در مسجد غدیر خم که در بین مکه و مدینه در طرف رابغ واقع است.

والحمدلله اولًا و آخراً

مناسک عمره مفرده، ص: ۷۹

آداب زیارت مدینه منوره

اشاره

مناسک عمره مفرده، ص: ۸۱

اذن دخول مسجد حضرت رسول صلی‌الله علیه و آله

اشاره

شیخ کفعمی فرموده چون خواستی داخل شوی به مسجد حضرت رسول صلی‌الله علیه و آله یا در یکی از مشاهد مشرفه ائمه طاهرین علیهم‌السلام پس بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی قَدْ وَقَفْتُ عَلَی بَابٍ مِنْ ابْوَابِ بُیُوتِ نَبِیِّکَ صَلَوَاتُکَ عَلَیهِ وَآلِهِ، وَ قَدْ مَنَعْتَ النَّاسَ أن یدْخُلُوا إِلَّا بِإِذْنِهِ، فَقُلْتَ: «یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا لا تَدْخُلُوا بُیُوتَ النَّبِی إِلَّا أَنْ یُؤْذَنَ لَکُمْ»

اللَّهُمَّ إِنِّی أَعْتَقِدُ حُرْمَةَ صَاحِبِ هذا الْمَشْهَدِ الشریفِ فِی غَیبَتِهِ کَمَا أَعْتَقِدُها فِی حَضْرَتِهِ، وَ أَعْلَمُ أنَ رَسُولَکَ وَ خُلَفَاءَکَ عَلَیْهِمُ السَّلَامُ أَحْیَاءٌ عِنْدَکَ یُرْزَقُونَ یَرَوْنَ مَقَامِی وَ یَسْمَعُونَ کَلَامِی وَ یَرُدُّونَ سَلَامِی وَ أَنَّکَ حَجَبْتَ عَنْ سَمْعِی

مناسک عمره مفرده، ص: ۸۲

کَلَامَهُمْ وَ فَتَحْتَ بَابَ فَهْمِی بِلَذِیذِ مُنَاجَاتِهِمْ وَ إِنِّی أَسْتَأْذِنُکَ یَا رَبِّ أَوَّلًا وَ أَسْتَأْذِنُ رَسُولَکَ صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ ثَانِیاً وَ أَسْتَأْذِنُ خَلِیفَتَکَ الْإِمَامَ الْمَفْرُوضَ عَلَی طَاعَتُهُ.

و نام آن امامی را که زیارت می‌کند ذکر کند، و هم‌چنین نام پدرش را ببرد، مثلًا اگر در زیارت امام حسین علیه‌السلام است بگوید:

«الْحُسَینُ بْنَ عَلِی عَلَیهِما السَّلام ...»

و هکذا پس بگوید:

وَ الْمَلَائِکَةَ الْمُوَکَّلِینَ بِهَذِهِ الْبُقْعَةِ الْمُبَارَکَةِ ثَالِثاً ءَأَدْخُلُ یَا رَسُولَ اللهِ ءَأَدْخُلُ یَا حُجَّةَ اللهِ ءَأَدْخُلُ یَا مَلَائِکَةَ اللهِ الْمُقَرَّبِینَ الْمُقِیمِینَ فِی هَذَا الْمَشْهَدِ فَأْذَنْ لِی یَا مَوْلَایَ فِی الدُّخُولِ أَفْضَلَ مَا أَذِنْتَ لِأَحدٍ مِنْ أَوْلِیَائِکَ فَإِنْ لَمْ أَکُنْ أَهْلًا لِذَلِکَ فَأَنْتَ أَهْلٌ لِذلکَ.

پس داخل شو و بگو:

بِسْمِ اللهِ وَ بِاللهِ وَ فِی سَبِیلِ اللهِ وَ عَلَی مِلَّةِ رَسُولِ اللهِ صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ رَبِّ أَدْخِلْنِی مُدْخَلَ صِدْقٍ وَ أَخْرِجْنِی مُخْرَجَ صِدْقٍ، وَ اجْعَلْ لِی مِنْ لَدُنْکَ سُلْطاناً نَصِیراً اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِی وَ ارْحَمْنِی وَ تُبْ عَلَی إِنَّکَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِیمُ.

مناسک عمره مفرده، ص: ۸۳

زیارت اول

کیفیت زیارت رسول خدا صلی الله علیه و آله

کیفیت زیارت حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم چنین است: هر گاه وارد شدی به مدینه پیغمبر صلی الله علیه و آله، پس غسل کن برای زیارت، و چون خواستی داخل مسجد آن حضرت شوی، بایست نزد در و بخوان اذن دخول را، و داخل شو از در جبرئیل، و مقدم بدار پای راست را در وقت دخول.

سپس صد مرتبه «الله اکبر» بگو پس دو رکعت نماز تحیت مسجد بگزار، و برو به سمت حجره شریفه و بگو:

السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا نَبِی اللهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا خَاتَمَ النَّبِیِّینَ أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ بَلَّغْتَ الرِّسَالَةَ وَ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ وَ آتَیْتَ الزَّکَوةَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ عَبَدْتَ اللهَ مُخْلِصاً حَتَّی أَتَاکَ الْیَقِینُ فَصَلَوَاتُ اللهِ عَلَیْکَ وَ رَحْمَتُهُ وَ عَلَی أَهْلِ بَیْتِکَ الطَّاهِرِین.

پس بایست نزد ستون پیش که از جانب راست قبر مطهر است رو به قبله که دوش چپ به‌جانب قبر باشد، و دوش راست به جانب منبر که موضع سر رسول خدا صلی‌الله علیه و آله است و بگو:

أَشْهَدُ أنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیکَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً

مناسک عمره مفرده، ص: ۸۴

عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ رَسُولُ اللهِ وَ أَنَّکَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ بَلَّغْتَ رِسَالاتِ رَبِّکَ وَ نَصَحْتَ لِأُمَّتِکَ وَ جَاهَدْتَ فِی سَبِیلِ اللهِ وَ عَبَدْتَ اللهَ حَتَّی أَتَاکَ الْیَقِینُ بِالْحِکْمَةِ وَ الْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَ أَدَّیْتَ الَّذِی عَلَیْکَ مِنَ الْحَقِّ وَ أَنَّکَ قَدْ رَؤُفْتَ بِالْمُؤْمِنِینَ وَ غَلُظْتَ عَلَی الْکَافِرِینَ فَبَلَغَ اللهُ بِکَ أَفْضَلَ شَرَفِ مَحَلِّ الْمُکَرَّمِینَ الْحَمْدُ للهِ الَّذِی اسْتَنْقَذَنَا بِکَ مِنَ الشِّرْکِ وَ الضَّلَالَةِ، اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ صَلَوَاتِکَ وَ صَلَوَاتِ مَلَائِکَتِکَ الْمُقَرَّبِینَ وَ أَنْبِیَائِکَ الْمُرْسَلِینَ وَ عِبَادِکَ الصَّالِحِینَ وَ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرَضِینَ وَ مَنْ سَبَّحَ لِرَبِّ

الْعَالَمِينَ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ رَسُولِكَ وَ نَبِيِّكَ وَ أَمِينِكَ وَ نَجِيِّكَ وَ حَبِيبِكَ وَ صَفِيِّكَ وَ خَاصَّتِكَ وَ صَفْوَتِكَ وَ خِيَرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ اللَّهُمَّ أَعْطِهِ الدَّرَجَةَ الرَّفِيعَةَ وَ آتِهِ الْوَسِيلَةَ مِنَ الْجَنَّةِ وَ ابْعَثْهُ مَقَاماً مَحْمُوداً يَغْبِطُهُ بِهِ الْأَوَّلُونَ وَ الْآخِرُونَ اللَّهُمَّ إِنَّكَ قُلْتَ «وَ لَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جاؤُكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللهَ وَ اسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللهَ تَوَّاباً رَحِيماً» وَ إِنِّي أَتَيْتُ نَبِيَّكَ مُسْتَغْفِراً تَائِباً مِنْ ذُنُوبِي وَ يَا مُحَمَّدُ إِنِّي أَتَوَجَّهُ بِكَ إِلَى اللهِ رَبِّي وَ رَبِّكَ لِيَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي.

و اگر تو را حاجتی باشد رو به قبله کن، و دست‌ها را بردار و حاجت خود را طلب نما به درستی که سزاوار است که بر

مناسک عمره مفرده، ص: ۸۵

آورده شود انشاءالله تعالی.

زیارت حضرت فاطمه زهرا علیها السلام

اشاره

پس زیارت کن حضرت فاطمه سلام‌الله علیها را از نزد روضه مطهره، و مستحب است که بگویی:

السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللهِ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ خَلِيلِ اللهِ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ نَبِيِّ اللهِ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ حَبِيبِ اللهِ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ صَفِيِّ اللهِ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ أَمِينِ اللهِ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ خَيْرِ خَلْقِ اللهِ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ أَفْضَلِ أَنْبِيَاءِ اللهِ وَ رُسُلِهِ وَ مَلَائِكَتِهِ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ خَيْرِ الْبَرِيَّةِ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا زَوْجَةَ وَلِيِّ اللهِ وَ خَيْرِ الْخَلْقِ بَعْدَ رَسُولِ اللهِ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا أُمَّ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ سَيِّدَيْ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ السَّلَامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الصِّدِّيقَةُ الشَّهِيدَةُ السَّلَامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الرَّضِيَّةُ الْمَرْضِيَّةُ السَّلَامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الْفَاضِلَةُ الزَّكِيَّةُ السَّلَامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الْحَوْرَاءُ الْإِنْسِيَّةُ السَّلَامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا التَّقِيَّةُ النَّقِيَّةُ السَّلَامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الْمُحَدَّثَةُ الْعَلِيمَةُ السَّلَامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الْمَظْلُومَةُ الْمَغْصُوبَةُ السَّلَامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الْمُضْطَهَدَةُ الْمَقْهُورَةُ السَّلَامُ

مناسک عمره مفرده، ص: ۸۶

عَلَيْكِ يَا فَاطِمَةُ بِنْتَ رَسُولِ اللهِ السَّلَامُ عَلَيكِ وَ عَلَى بَعْلِكِ وَ بَنِيكِ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ

صَلَّى اللهُ عَلَيْكِ وَ عَلَى رُوحِكِ وَ بَدَنِكِ أَشْهَدُ أَنَّكِ مَضَيْتِ عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكِ وَ أَنَّ مَنْ سَرَّكِ فَقَدْ سَرَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ مَنْ جَفَاكِ فَقَدْ جَفَا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ مَنْ آذَاكِ فَقَدْ آذَى رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ مَنْ وَصَلَكِ فَقَدْ وَصَلَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ مَنْ قَطَعَكِ فَقَدْ قَطَعَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ لِأَنَّكِ بَضْعَةٌ مِنْهُ وَ رُوحُهُ الَّتِي بَيْنَ جَنْبَيْهِ أُشْهِدُ اللهَ وَ رُسُلَهُ وَ مَلَائِكَتَهُ أَنِّي رَاضٍ عَمَّنْ رَضِيتِ عَنْهُ سَاخِطٌ عَلَى مَنْ سَخِطْتِ عَلَيْهِ مُتَبَرِّئٌ مِمَّنْ تَبَرَّأْتِ مِنْهُ مُوَالٍ لِمَنْ وَالَيْتِ مُعَادٍ لِمَنْ عَادَيْتِ مُبْغِضٌ لِمَنْ أَبْغَضْتِ مُحِبٌّ لِمَنْ أَحْبَبْتِ وَ كَفَى بِاللهِ شَهِيداً وَ حَسِيباً وَ جَازِياً وَ مُثِيباً.

پس صلوات می‌فرستی بر حضرت رسول و ائمه علیهم‌السلام.

زیارت دوم

زیارت دوم، زیارتی است که سید بن طاووس علیه‌الرحمة نقل نموده:

السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا وَالِدَةَ الْحُجَجِ عَلَى النَّاسِ أَجْمَعِينَ السَّلَامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الْمَظْلُومَةُ الْمَمْنُوعَةُ حَقُّهَا.

مناسک عمره مفرده، ص: ۸۷

پس بگو:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى أَمَتِكَ وَ ابْنَةِ نَبِيِّكَ وَ زَوْجَةِ وَصِيِّ نَبِيِّكَ صَلَوةً تُزْلِفُهَا فَوْقَ زُلْفَى عِبَادِكَ الْمُكْرَمِينَ مِنْ أَهْلِ السَّمَوَاتِ وَ أَهْلِ الْأَرَضِينَ.

که روایت شده است هر که به این زیارت آن حضرت را زیارت کند، و از خداوند طلب آمرزش کند، حق تعالی گناهانش را بیامرزد و او را داخل بهشت نماید، و بعضی از علما این زیارت را اختصاص داده‌اند به روز وفات آن مظلومه که سوم جمادی الثانی باشد، و صلوات بر آن مظلومه این است:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی الصِّدِّیقَهِ فَاطِمَهَ الزَّکِیَّهِ حَبِیبَهِ حَبِیبِکَ و نَبِیِّکَ وَ أُمِّ أَحِبَّائِکَ وَ أَصْفِیَائِکَ الَّتِی انْتَجَبْتَهَا وَ فَضَّلْتَهَا وَ اخْتَرْتَهَا عَلَی نِسَاءِ الْعَالَمِینَ اللَّهُمَّ کُنِ الطَّالِبَ لَهَا مِمَّنْ ظَلَمَهَا وَ اسْتَخَفَّ بِحَقِّهَا اللَّهُمَّ وَ کُنِ الثَّائِرَ لَهَا بِدَمِ أَوْلَادِهَا اللَّهُمَّ وَ کَمَا جَعَلْتَهَا أُمَّ أَئِمَّهِ الْهُدَی وَ حَلِیلَهَ صَاحِبِ اللِّوَاءِ وَ الْکَرِیمَهَ عِنْدَ الْمَلَإِ الْأَعْلَی فَصَلِّ عَلَیْهَا وَ عَلَی أُمِّهَا صَلَوهً تُکْرِمُ بِهَا وَجْهَ ابیهَا مُحَمَّدٍ صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ تُقِرُّ بِهَا أَعْیُنَ ذُرِّیَّتِهَا وَ أَبْلِغْهُمْ عَنِّی فِی هَذِهِ السَّاعَهِ أَفْضَلَ التَّحِیَّهِ وَ السَّلَامِ.

در بحار الانوار از تهذیب نقل می‌کند از ابراهیم بن محمد عریضی که حضرت باقر علیه‌السلام فرمودند: وقتی که موفق

مناسک عمره مفرده، ص: ۸۸

شدی به زیارت جده خود فاطمه سلام‌الله علیها بگو:

یَا مُمْتَحَنَهُ امْتَحَنَکِ اللهُ الَّذِی خَلَقَکِ قَبْلَ أَنْ یَخْلُقَکِ فَوَجَدَکِ لِمَا امْتَحَنَکِ صَابِرَهً وَ زَعَمْنَا أَنَّا لَکِ أَوْلِیَاءُ وَ مُصَدِّقُونَ وَ صَابِرُونَ لِکُلِّ مَا أَتَانَا بِهِ أَبُوکِ صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ أَتَانَا بِهِ وَصِیُّهُ فَإِنَّا نَسْأَلُکِ إِنْ کُنَّا صَدَّقْنَاکِ إِلَّا أَلْحَقْتِنَا بِتَصْدِیقِنَا لَهُمَا لِنُبَشِّرَ أَنْفُسَنَا بِأَنَّا قَدْ طَهُرْنَا بِوَلَایَتِکِ.

زیارت ائمه بقیع علیهم السلام

زیارت ائمه بقیع علیهم‌السلام یعنی حضرت امام حسن مجتبی و امام زین‌العابدین و امام محمد باقر و امام جعفر صادق علیهم‌السلام.

چون خواستی زیارت کنی این بزرگواران را باید به عمل آوری آنچه در آداب زیارت ذکر شد از غسل و طهارت و پوشیدن جامه‌های پاک و پاکیزه و استعمال بوی خوش و رخصت‌طلبیدن در دخول و مانند این‌ها، و نیز بگو:

یَا مَوَالِی یَا أَبْنَاءَ رَسُولِ اللهِ عَبْدُکُمْ وَ ابْنُ أَمَتِکُمْ الذَّلِیلُ بَیْنَ أَیْدِیکُمْ وَ الْمُضْعِفُ فِی عُلُوِّ قَدْرِکُمْ وَ الْمُعْتَرِفُ بِحَقِّکُمْ جَاءَکُمْ مُسْتَجِیراً بِکُمْ قَاصِداً إِلَی حَرَمِکُمْ مُتَقَرِّباً إِلَی مَقَامِکُمْ مُتَوَسِّلًا إِلَی اللهِ تعالی بِکُمْ ءَأَدْخُلُ یَا مَوَالِی ءَ أَدْخُلُ یَا أَوْلِیَاءَ اللهِ

مناسک عمره مفرده، ص: ۸۹

ءَأَدْخُلُ یَا مَلَائِکَهَ اللهِ الْمُحْدِقِینَ بِهَذَا الْحَرَمِ الْمُقِیمِینَ بِهَذَا الْمَشْهَدِ.

و بعد از خضوع و خشوع و رقّت داخل شو و پای راست را مقدم دار و بگو:

اللهُ أَکْبَرُ کَبِیراً وَ الْحَمْدُ لله کَثِیراً وَ سُبْحَانَ اللهِ بُکْرَهً وَ أَصِیلًا وَ الْحَمْدُ للهِ الْفَرْدِ الصَّمَدِ الْمَاجِدِ الْأَحَدِ الْمُتَفَضِّلِ الْمَنَّانِ الْمُتَطَوِّلِ الْحَنَّانِ الَّذِی مَنَّ بِطَوْلِهِ وَ سَهَّلَ زِیَارَهَ سَادَتِی بِإِحْسَانِهِ وَ لَمْ یَجْعَلْنِی عَنْ زِیَارَتِهِمْ مَمْنُوعاً بَلْ تَطَوَّلَ وَ مَنَحَ.

پس نزدیک قبور مقدسه ایشان برو و پشت به قبله و رو قبر ایشان کن، و بگو:

السَّلَامُ عَلَیْکُمْ أَئِمَّهَ الْهُدَی السَّلَامُ عَلَیْکُمْ أَهْلَ التَّقْوَی السَّلَامُ عَلَیْکُمْ ایهَا الحُجَجُ عَلَی أَهْلِ الدُّنْیَا السَّلَامُ عَلَیْکُمْ أَیُّهَا الْقُوَّامُ فِی الْبَرِیَّهِ بِالْقِسْطِ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ یَا أَهْلَ الصَّفْوَهِ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ یَا أَهْلَ النَّجْوَی أَشْهَدُ أَنَّکُم قَدْ بَلَّغْتُمْ وَ نَصَحْتُمْ وَ صَبَرْتُمْ فِی ذَاتِ اللهِ عَزَّوَجَلَّ وَ کُذِّبْتُمْ وَ أُسِیءَ إِلَیْکُمْ فَغَفَرْتُمْ وَ أَشْهَدُ أَنَّکُمُ الْأَئِمَّهُ الرَّاشِدُونَ الْمُهْتَدونَ وَ أَنَّ طَاعَتَکُمْ مَفْرُوضَهٌ وَ أَنَّ قَوْلَکُمُ الصِّدْقُ وَ أَنَّکُم دَعَوْتُمْ فَلَمْ تُجَابُوا وَ أَمَرْتُمْ فَلَمْ تُطَاعُوا وَ أَنَّکُمْ دَعَائِمُ الدِّینِ وَ أَرْکَانُ الْأَرْضِ لَمْ تَزَالُوا بِعَیْنِ اللهِ یَنْسَخُکُمْ فِی أَصْلَابِ کُلِّ مُطَهَّرٍ وَ یَنْقُلُکُمْ مِنْ

مناسک عمره مفرده، ص: ۹۰

أَرْحَامِ الْمُطَهَّرَاتِ لَمْ تُدَنِّسْکُمُ الجَاهِلِیَّهُ الْجَهْلَاءُ وَ لَمْ تَشْرَکْ فِیکُمْ فِتَنُ الْأَهْوَاءِ طِبْتُمْ وَ طَابَتْ مَنْبِتُکُمْ مَنَّ بِکُمْ عَلَیْنَا دَیَّانُ الدِّینِ فَجَعَلَکُمْ فِی بُیُوتٍ أذنَ اللهُ أَنْ تُرْفَعَ وَ یُذْکَرَ فِیهَا اسْمُهُ وَ جَعَلَ صَلَوَاتِنَا عَلَیْکُمْ رَحْمَهً لَنَا وَ کَفَّارَهً لِذُنُوبِنَا إِذَا اخْتَارَکُم لَنَا وَ طَیَّبَ خَلْقَنَا بِمَا مَنَّ

عَلَیْنَا مِنْ وَلَایَتِکُمْ وَ کُنَّا عِنْدَهُ مُسَمِّینَ بِعِلْمِکُمْ مُعْتَرِفِینَ بِتَصْدِیقِنَا إِیَّاکُمْ وَ هَذَا مَقَامُ مَنْ أَسْرَفَ وَ أَخْطَأَ وَ اسْتَکَانَ وَ أَقَرَّ بِمَا جَنَی وَ رَجَا بِمَقَامِهِ الْخَلَاصَ وَ أَنْ یَسْتَنْقِذَهُ بِکُمْ مُسْتَنْقِذُ الْهَلْکَی مِنَ الرَّدی فَکُونُوا لِی شُفَعَاءَ فَقَدْ وَفَدْتُ إِلَیْکُمْ إِذْ رَغِبَ عَنْکُمْ أَهْلُ الدُّنْیَا وَ اتَّخَذُوا آیَاتِ اللهِ هُزُواً وَ اسْتَکْبَرُوا عَنْهَا یَا مَنْ هُوَ قَائِمٌ لَا یَسْهُو وَ دَائِمٌ لَا یَلْهُو وَ مُحِیطٌ بِکُلِّ شَیءٍ لَکَ الْمَنُّ بِمَا وَفَّقْتَنِی وَ عَرَّفْتَنِی بِمَا اقَمْتَنِی عَلَیْهِ إِذْ صَدَّ عَنْهُ عِبَادُکَ وَ جَهِلُوا مَعْرِفَتَهُ وَ اسْتَخَفُّوا بِحَقِّهِ وَ مَالُوا إِلَی سِوَاهُ فَکَانَتِ الْمِنَّةُ مِنْکَ عَلَی مَعَ أَقْوَامٍ خَصَصْتَهُمْ بِمَا خَصَصْتَنِی بِهِ فَلَکَ الْحَمْدُ إِذْ کُنْتُ عِنْدَکَ فِی مَقَامِی هذا مَذْکوراً مَکْتُوباً فَلَا تَحْرِمْنِی مَا رَجَوْتُ وَ لَا تُخَیِّبْنِی فِیمَا دَعَوْتُ بِحُرْمَةِ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطاهِرینَ و صَلَّی اللهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ.

پس دعا کن از برای خود به هر چی خواهی و بعد از آن هشت رکعت نماز زیارت کن، یعنی از برای هر امامی دو رکعت.

مناسک عمره مفرده، ص: ۹۱

زیارت امین الله

در جمیع روضات مقدسه باید به زیارت امین الله مواظبت نمود. از حضرت امام زین العابدین علیه‌السلام مأثور است که به زیارت امیر المؤمنین علیه‌السلام آمد نزد قبر ایستاد و گریست، و گفت:

السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا أَمِینَ اللهِ فِی أَرْضِهِ وَ حُجَّتَهُ عَلَی عِبَادِهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ.

اگر زیارت برای غیر امیرالمؤمنین علیه‌السلام خوانده شود، السلام علیک یا امیر المؤمنین در آن گفته نمی‌شود، بلکه رجاءً نام امامی را که زیارت می‌کند ببرد، و بعد بدون هیچ تغییری زیارت را تا آخر بخواند، لیکن در قبرستان بقیع که قبور شریفه چهار امام هم در آنجاست، هرگاه همه آن بزرگواران با هم به یک مرتبه زیارت امین اللهخواندن زیارت شوند، زیارت را به این نحو شروع کند:

السَّلامُ عَلَیکُم یا امَناءَ اللهِ فِی ارْضِهِ وَ حُجَجِهِ عَلی عِبَادِهِ أَشْهَدُ أَنَّکَم جَاهَدْتَم فِی اللهِ حَقَّ جِهَادِهِ وَ عَمِلْتُم بِکِتَابِهِ وَ اتَّبَعْتُم سُنَنَ نَبِیِّهِ صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ حَتَّی دَعَاکَم اللهُ إِلَی جِوَارِهِ فَقَبَضَکم إِلَیْهِ بِاخْتِیارِهِ وَ أَلْزَمَ أَعْدَاءَکُمُ الْحُجَّةَ مَعَ مَا

مناسک عمره مفرده، ص: ۹۲

لَکَم مِنَ الْحُجَجِ الْبَالِغَةِ عَلَی جَمِیعِ خَلْقِهِ

و از جمله "اللَّهُمَّ فَاجْعَل "بدون تغییر زیارت را تا آخر بخواند:

اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ نَفْسِی مُطْمَئِنَّةً بِقَدَرِکَ رَاضِیَةً بِقَضَائِکَ مُولَعَةً بِذِکْرِکَ وَ دُعَائِکَ مُحِبَّةً لِصَفْوَةِ أَوْلِیائِکَ مَحْبُوبَةً فِی أَرْضِکَ وَ سَمَائِکَ صَابِرَةً عَلَی نُزُولِ بَلَائِکَ شَاکِرَةً لِفَوَاضِلِ نَعْمَائِکَ ذاکِرَةً لِسَوابِغِ آلائِکَ مُشْتَاقَةً إِلَی فَرْحَةِ لِقَائِکَ مُتَزَوِّدَةً التَّقْوَی لِیَوْمِ جَزَائِکَ مُسْتَنَّةً بِسُنَنِ أَوْلِیَائِکَ مُفَارِقَةً لِأَخْلَاقِ أَعْدَائِکَ مَشْغُولَةً عَنِ الدُّنْیا بِحَمْدِکَ وَ ثَنَائِکَ

پس پهلوی روی مبارک خود را بر قبر گذاشت و گفت:

اللَّهُمَّ إِنَّ قُلُوبَ الْمُخْبِتِینَ إِلَیْکَ وَالِهَةٌ وَ سُبُلَ الرَّاغِبِینَ إِلَیْکَ شَارِعَةٌ وَ أَعْلَامَ الْقَاصِدِینَ إِلَیْکَ وَاضِحَةٌ وَ أَفْئِدَةَ الْعَارِفِینَ مِنْکَ فَازِعَةٌ وَ أَصْوَاتَ الدَّاعِینَ إِلَیْکَ صَاعِدَةٌ وَ أَبْوَابَ الْإِجَابَةِ لَهُمْ مُفَتَّحَةٌ وَ دَعْوَةَ مَنْ نَاجَاکَ مُسْتَجَابَةٌ وَ تَوْبَةَ مَنْ أَنَابَ إِلَیْکَ مَقْبُولَةٌ وَ عَبْرَةَ مَنْ بَکی مِنْ خَوْفِکَ مَرْحُومَةٌ وَ الْإِغَاثَةَ لِمَنِ اسْتَغَاثَ بِکَ مَوْجُودَةٌ وَ الْإِعَانَةَ لِمَنِ اسْتَعَانَ بِکَ مَبْذُولَةٌ وَ عِدَاتِکَ لِعِبَادِکَ مُنْجَزَةٌ وَ زَلَلَ مَنِ اسْتَقَالَکَ مُقَالَةٌ وَ أَعْمَالَ الْعَامِلِینَ لَدَیْکَ مَحْفُوظَةٌ وَ أَرْزَاقَکَ إِلَی الْخَلَائِقِ مِنْ لَدُنْکَ نَازِلَةٌ وَ عَوَائِدَ الْمَزِیدِ إِلَیْهِمْ وَاصِلَةٌ وَ ذُنُوبَ الْمُسْتَغْفِرِینَ مَغْفُورَةٌ وَ حَوَائِجَ خَلْقِکَ عِنْدَکَ مَقْضِیَّةٌ

مناسک عمره مفرده، ص: ۹۳

وَ جَوَائِزَ السَّائِلِینَ عِنْدَکَ مُوَفَّرَةٌ وَ عَوَائِدَ الْمَزِیدِ مُتَوَاتِرَةٌ وَ مَوَائِدَ الْمُسْتَطْعِمِینَ مُعَدَّةٌ وَ مَنَاهِلَ الظِّمَاءِ مُتْرَعَةٌ اللَّهُمَّ فَاسْتَجِبْ دُعَائِی وَ اقْبَلْ ثَنَائِی وَ اجْمَعْ بَیْنِی وَ بَیْنَ أَوْلِیَائِی بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ عَلِی وَ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ إِنَّکَ وَلِی نَعْمَائِی وَ مُنْتَهَی مُنَای وَ غَایَةُ رَجَائِی فِی

مُنْقَلَبِی وَ مَثْوَای

در کامل الزیارة این اضافات مسطور است:

أَنْتَ إِلَهِی وَ سَیِّدِی وَ مَوْلَایَ اغْفِرْ لِأَوْلِیَائِنَا وَ کُفَّ عَنَّا أَعْدَاءَنَا وَ اشْغَلْهُمْ عَنْ أَذَانَا وَ أَظْهِرْ کَلِمَةَ الْحَقِّ وَ اجْعَلْهَا الْعُلْیَا وَ أَدْحِضْ کَلِمَةَ الْبَاطِلِ وَ اجْعَلْهَا السُّفْلَی إِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْءٍ قَدِیرٌ.

سایر زیارات در مدینه طیبه

در زیارت ابراهیم فرزند رسول الله صلی‌الله علیه و آله و سلم می‌ایستی نزدیک قبر و می گویی:

السَّلَامُ عَلَی رَسُولِ اللهِ السَّلَامُ عَلَی نَبِی اللهِ السَّلَامُ عَلَی حَبِیبِ اللهِ السَّلَامُ عَلَی صَفِی اللهِ السَّلَامُ عَلَی نَجِی اللهِ السَّلَامُ عَلَی مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللهِ سَیِّدِ الْأَنْبِیَاءِ وَ خَاتَمِ الْمُرْسَلِینَ وَ خِیَرَةِ اللهِ مِنْ خَلْقِهِ فِی أَرْضِهِ وَ سَمَائِهِ السَّلَامُ عَلَی جَمِیعِ أَنْبِیَاءِهِ وَ رُسُلِهِ السَّلَامُ عَلَی الشُّهَدَاءِ وَ السُّعَدَاءِ وَ الصَّالِحِینَ السَّلَامُ عَلَیْنَا وَ عَلَی عِبَادِ اللهِ الصَّالِحِینَ السَّلَامُ

مناسک عمره مفرده، ص: ۹۴

عَلَیْکَ أَیُّهَا الرُّوحُ الزَّاکِیَةُ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیَّتُهَا النَّفْسُ الشَّرِیفَةُ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیَّتُهَا السُّلَالَةُ الطَّاهِرَةُ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیَّتُهَا النَّسَمَةُ الزَّاکِیَةُ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ خَیْرِ الْوَرَی السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ النَّبِی الْمُجْتَبَی السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الْمَبْعُوثِ إِلَی کَافَّةِ الْوَرَی السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الْبَشِیرِ النَّذِیرِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ السِّرَاجِ الْمُنِیرِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الْمُؤَیَّدِ بِالْقُرْآنِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الْمُرْسَلِ إِلَی الْإِنْسِ وَ الْجَانِّ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ صَاحِبِ الرَّایَةِ وَ الْعَلَامَةِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الشَّفِیعِ یَوْمَ الْقِیَامَةِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ مَنْ حَبَاهُ اللهُ بِالْکَرَامَةِ السَّلَامُ عَلَیْکَ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَکَاتُهُ. أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدِ اخْتَارَ اللهُ لَکَ دَارَ إِنْعَامِهِ قَبْلَ أَنْ یَکْتُبَ عَلَیْکَ أَحْکَامَهُ أَوْ یُکَلِّفَکَ حَلَالَهُ وَ حَرَامَهُ فَنَقَلَکَ إِلَیْهِ طَیِّباً زَاکِیاً مَرْضِیّاً طَاهِراً مِنْ کُلِّ نَجَسٍ مُقَدَّساً مِنْ کُلِّ دَنَسٍ وَ بَوَّأَکَ جَنَّةَ الْمَأْوَی وَ رَفَعَکَ إِلَی الدَّرَجَاتِ الْعُلَی وَ صَلَّی اللهُ عَلَیْکَ صَلَاةً تَقَرُّ بِهَا عَیْنُ رَسُولِهِ وَ تُبَلِّغُهُ أَکْبَرَ مَأْمُولِهِ.

اللَّهُمَّ اجْعَلْ أَفْضَلَ صَلَوَاتِکَ وَ أَزْکَاهَا وَ أَنْمَی بَرَکَاتِکَ وَ أَوْفَاهَا عَلَی رَسُولِکَ وَ نَبِیِّکَ وَ خِیَرَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِیِّینَ وَ عَلَی مَا نَسَلَ مِنْ أَوْلَادِهِ الطَّیِّبِینَ وَ عَلَی مَنْ خَلَّفَ مِنْ عِتْرَتِهِ الطَّاهِرِینَ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ صَفِیِّکَ وَ إِبْرَاهِیمَ نَجْلِ نَبِیِّکَ

مناسک عمره مفرده، ص: ۹۵

أَنْ تَجْعَلَ سَعْیِی بِهِمْ مَشْکُوراً وَ ذَنْبِی بِهِمْ مَغْفُوراً وَ حَیَاتِی بِهِمْ سَعِیدَةً وَ عَافِیَتِی بِهِمْ حَمِیدَةً وَ حَوَائِجِی بِهِمْ مَقْضِیَّةً وَ أَفْعَالِی بِهِمْ مَرْضِیَّةً وَ أُمُورِی بِهِمْ مَسْعُودَةً وَ شُئُونِی بِهِمْ مَحْمُودَةً اللَّهُمَّ وَ أَحْسِنْ لِی التَّوْفِیقَ وَ نَفِّسْ عَنِّی کُلَّ هَمٍّ وَ ضِیقٍ اللَّهُمَّ جَنِّبْنِی عِقَابَکَ وَ امْنَحْنِی ثَوَابَکَ وَ أَسْکِنِّی جَنَّاتِکَ وَ ارْزُقْنِی رِضْوَانَکَ وَ أَمَانَکَ وَ أَشْرِکْ فِی صَالِحِ دُعَائِی وَالِدَی وَ وُلْدِی وَ جَمِیعَ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ الْأَحْیَاءَ مِنْهُمْ وَ الْأَمْوَاتَ إِنَّکَ وَلِی الْبَاقِیَاتِ الصَّالِحَاتِ آمِینَ رَبَّ الْعَالَمِینَ پس بخواه حاجات خود را، و دو رکعت نماز زیارت بخوان.

زیارت جناب فاطمه بنت اسد والده محترمه امیر المؤمنین علیه‌السلام

می‌ایستی نزد قبر شریفش و می گویی:

السَّلَامُ عَلَی نَبِی اللهِ السَّلَامُ عَلَی رَسُولِ اللهِ السَّلَامُ عَلَی مُحَمَّدٍ سَیِّدِ الْمُرْسَلِینَ السَّلَامُ عَلَی مُحَمَّدٍ سَیِّدِ الْأَوَّلِینَ السَّلَامُ عَلَی مُحَمَّدٍ سَیِّدِ الْآخِرِینَ السَّلَامُ عَلَی مَنْ بَعَثَهُ اللهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا النَّبِی وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَکَاتُهُ السَّلَامُ عَلَی فَاطِمَةَ بِنْتِ أَسَدٍ الْهَاشِمِیَّةِ السَّلَامُ عَلَیْکِ أَیَّتُهَا الصِّدِّیقَةُ الْمَرْضِیَّةُ السَّلَامُ عَلَیْکِ أَیَّتُهَا التَّقِیَّةُ النَّقِیَّةُ

مناسک عمره مفرده، ص: ۹۶

السَّلَامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الْكَرِيمَةُ الرَّضِيَّةُ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا كَافِلَةَ مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا وَالِدَةَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا مَنْ ظَهَرَتْ شَفَقَتُهَا عَلَى رَسُولِ اللهِ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا مَنْ تَرْبِيَتُهَا لِوَلِيِّ اللهِ الْأَمِينِ السَّلَامُ عَلَيْكِ وَ عَلَى رُوحِكِ وَ بَدَنِكِ الطَّاهِرِ السَّلَامُ عَلَيْكِ وَ عَلَى وَلَدِكِ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَشْهَدُ أَنَّكِ أَحْسَنْتِ الْكَفَالَةَ وَ أَدَّيْتِ الْأَمَانَةَ وَ اجْتَهَدْتِ فِي مَرْضَاةِ اللهِ وَ بَالَغْتِ فِي حِفْظِ رَسُولِ اللهِ عَارِفَةً بِحَقِّهِ مُؤْمِنَةً بِصِدْقِهِ مُعْتَرِفَةً بِنُبُوَّتِهِ مُسْتَبْصِرَةً بِنِعْمَتِهِ كَافِلَةً بِتَرْبِيَتِهِ مُشْفِقَةً عَلَى نَفْسِهِ وَاقِفَةً عَلَى خِدْمَتِهِ مُخْتَارَةً رِضَاهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّكِ مَضَيْتِ عَلَى الْإِيمَانِ وَ التَّمَسُّكِ بِأَشْرَفِ الْأَدْيَانِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً طَاهِرَةً زَكِيَّةً تَقِيَّةً نَقِيَّةً فَرَضِيَ اللهُ عَنْكِ وَ أَرْضَاكِ وَ جَعَلَ الْجَنَّةَ مَنْزِلَكِ وَ مَأْوَاكِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ انْفَعْنِي بِزِيَارَتِهَا وَ ثَبِّتْنِي عَلَى مَحَبَّتِهَا وَ لَا تَحْرِمْنِي شَفَاعَتَهَا وَ شَفَاعَةَ الْأَئِمَّةِ مِنْ ذُرِّيَّتِهَا وَ ارْزُقْنِي مُرَافَقَتَهَا وَ احْشُرْنِي مَعَهَا وَ مَعَ أَوْلَادِهَا الطَّاهِرِينَ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِي إِيَّاهَا وَ ارْزُقْنِي الْعَوْدَ إِلَيْهَا أَبَداً مَا أَبْقَيْتَنِي وَ إِذَا تَوَفَّيْتَنِي فَاحْشُرْنِي فِي زُمْرَتِهَا وَ أَدْخِلْنِي فِي شَفَاعَتِهَا بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ بِحَقِّهَا عِنْدَكَ وَ مَنْزِلَتِهَا لَدَيْكَ اغْفِرْ لِي وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ

مناسک عمره مفرده، ص: ۹۷

آتِنا فِي الدُّنْيا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ قِنا بِرَحْمَتِكَ عَذابَ النَّارِ.

پس دو رکعت نماز زیارت می‌کنی، و دعا می‌کنی به آنچه خواهی.

زیارت حضرت حمزه عم بزرگوار پیغمبر در احد

چون به زیارت آن حضرت رفتی می‌گویی نزد قبرش:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَمَّ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَ آلِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَيْرَ الشُّهَدَاءِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَسَدَ اللهِ وَ أَسَدَ رَسُولِهِ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ جَاهَدْتَ فِي اللهِ عَزَّوَجَلَّ وَ جُدْتَ بِنَفْسِكَ وَ نَصَحْتَ رَسُولَ اللهِ وَ كُنْتَ فِيمَا عِنْدَ اللهِ سُبْحَانَهُ رَاغِباً بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي أَتَيْتُكَ مُتَقَرِّباً إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَ آلِهِ بِذَلِكَ رَاغِباً إِلَيْكَ الشَّفَاعَةَ أَبْتَغِي بِزِيَارَتِكَ خَلَاصَ نَفْسِي مُتَعَوِّذاً بِكَ مِنْ نَارٍ اسْتَحَقَّهَا مِثْلِي بِمَا جَنَيْتُ عَلَى نَفْسِي هَارِباً مِنْ ذُنُوبِي الَّتِي احْتَطَبْتُهَا عَلَى ظَهْرِي فَزِعاً إِلَيْكَ رَجَاءَ رَحْمَةِ رَبِّي أَتَيْتُكَ مِنْ شُقَّةٍ بَعِيدَةٍ طَالِباً فَكَاكَ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ وَ قَدْ أَوْقَرَتْ ظَهْرِي ذُنُوبِي وَ أَتَيْتُ مَا أَسْخَطَ رَبِّي وَ لَمْ أَجِدْ أَحَداً أَفْزَعُ إِلَيْهِ خَيْراً لِي مِنْكُمْ أَهْلَ بَيْتِ الرَّحْمَةِ فَكُنْ لِي شَفِيعاً يَوْمَ فَقْرِي وَ حَاجَتِي فَقَدْ سِرْتُ إِلَيْكَ مَحْزُوناً وَ أَتَيْتُكَ مَكْرُوباً وَ سَكَبْتُ عَبْرَتِي عِنْدَكَ بَاكِياً وَ

مناسک عمره مفرده، ص: ۹۸

صِرْتُ إِلَيْكَ مُفْرِداً وَ أَنْتَ مِمَّنْ أَمَرَنِي اللهُ بِصِلَتِهِ وَ حَثَّنِي عَلَى بِرِّهِ وَ دَلَّنِي عَلَى فَضْلِهِ وَ هَدَانِي لِحُبِّهِ وَ رَغَّبَنِي فِي الْوِفَادَةِ إِلَيْهِ وَ أَلْهَمَنِي طَلَبَ الْحَوَائِجِ عِنْدَهُ أَنْتُمْ أَهْلُ بَيْتٍ لَا يَشْقَى مَنْ تَوَلَّاكُمْ وَ لَا يَخِيبُ مَنْ أَتَاكُمْ وَ لَا يَخْسَرُ مَنْ يَهْوَاكُمْ وَ لَا يَسْعَدُ مَنْ عَادَاكُمْ

پس رو به قبله کن و دو رکعت نماز زیارت به‌جا آور، و بعد از فراغ خود را به قبر بچسبان و بگو:

مناسک عمره مفرده ؛ ص۹۸

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ اللَّهُمَّ إِنِّي تَعَرَّضْتُ لِرَحْمَتِكَ بِلُزُومِي لِقَبْرِ عَمِّ نَبِيِّكَ صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَ آلِهِ لِيُجِيرَنِي مِنْ نِقْمَتِكَ وَ سَخَطِكَ وَ مَقْتِكَ فِي يَوْمٍ تَكْثُرُ فِيهِ الْأَصْوَاتُ وَ تَشْغَلُ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا قَدَّمَتْ وَ تُجَادِلُ عَنْ نَفْسِهَا فَإِنْ تَرْحَمْنِي الْيَوْمَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيَّ وَ لَا حُزْنٌ وَ إِنْ تُعَاقِبْ فَمَوْلًى لَهُ الْقُدْرَةُ عَلَى عَبْدِهِ وَ لَا تُخَيِّبْنِي بَعْدَ الْيَوْمِ وَ لَا تَصْرِفْنِي بِغَيْرِ حَاجَتِي فَقَدْ لَصِقْتُ بِقَبْرِ عَمِّ نَبِيِّكَ وَ تَقَرَّبْتُ بِهِ إِلَيْكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِكَ وَ رَجَاءَ رَحْمَتِكَ فَتَقَبَّلْ مِنِّي وَ عُدْ بِحِلْمِكَ عَلَى جَهْلِي وَ بِرَأْفَتِكَ عَلَى جِنَايَةِ نَفْسِي فَقَدْ عَظُمَ جُرْمِي وَ مَا أَخَافُ أَنْ تَظْلِمَنِي وَ لَكِنْ أَخَافُ سُوءَ الْحِسَابِ فَانْظُرِ الْيَوْمَ تَقَلُّبِي عَلَى قَبْرِ عَمِّ نَبِيِّكَ فَبِهِمَا فُكَّنِي مِنَ النَّارِ وَ لَا تُخَيِّبْ سَعْيِي وَ لَا يَهُونَنَّ عَلَيْكَ ابْتِهَالِي وَ لَا تَحْجُبَنَّ عَنْكَ صَوْتِي وَ لَا تَقْلِبْنِي بِغَيْرِ حَوَائِجِي يَا غِيَاثَ كُلِّ مَكْرُوبٍ

مناسک عمره مفرده، ص: ۹۹

وَ مَحْزُونٍ وَ يَا مُفَرِّجاً عَنِ الْمَلْهُوفِ الْحَيْرَانِ الْغَرِيقِ الْمُشْرِفِ عَلَى الْهَلَكَةِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ انْظُرْ إِلَى نَظْرَةً لَا أَشْقَى بَعْدَهَا أَبَداً وَ ارْحَمْ تَضَرُّعِي وَ عَبْرَتِي وَ انْفِرَادِي فَقَدْ رَجَوْتُ رِضَاكَ وَ تَحَرَّيْتُ الْخَيْرَ الَّذِي لَا يُعْطِيهِ أَحَدٌ سِوَاكَ فَلَا تَرُدَّ أَمَلِي اللَّهُمَّ إِنْ تُعَاقِبْ فَمَوْلًى لَهُ الْقُدْرَةُ عَلَى عَبْدِهِ وَ جَزَائِهِ بِسُوءِ فِعْلِهِ فَلَا أَخِيبَنَّ الْيَوْمَ وَ لَا تَصْرِفْنِي بِغَيْرِ حَاجَتِي وَ لَا تُخَيِّبَنَّ شُخُوصِي وَ وِفَادَتِي فَقَدْ أَنْفَدْتُ نَفَقَتِي وَ أَتْعَبْتُ بَدَنِي وَ قَطَعْتُ الْمَفَازَاتِ وَ خَلَّفْتُ الْأَهْلَ وَ الْمَالَ وَ مَا خَوَّلْتَنِي وَ آثَرْتُ مَا عِنْدَكَ عَلَى نَفْسِي وَ لُذْتُ بِقَبْرِ عَمِّ نَبِيِّكَ صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَ آلِهِ وَ تَقَرَّبْتُ بِهِ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِكَ فَعُدْ بِحِلْمِكَ عَلَى جَهْلِي وَ بِرَأْفَتِكَ عَلَى ذَنْبِي فَقَدْ عَظُمَ جُرْمِي بِرَحْمَتِكَ يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ

زیارت قبور شهدای احد رضوان الله علیهم

السَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللهِ السَّلَامُ عَلَى نَبِي اللهِ السَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللهِ السَّلَامُ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّاهِرِينَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا الشُّهَدَاءُ الْمُؤْمِنُونَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ بَيْتِ الْإِيمَانِ وَ التَّوْحِيدِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَنْصَارَ دِينِ اللهِ وَ أَنْصَارَ رَسُولِهِ عَلَيْهِ وَ آلِهِ السَّلَامُ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ أَشْهَدُ أَنَّ اللهَ اخْتَارَكُمْ لِدِينِهِ وَ اصْطَفَاكُمْ لِرَسُولِهِ

مناسک عمره مفرده، ص: ۱۰۰

وَ أَشْهَدُ أَنَّكُمْ قَدْ جَاهَدْتُمْ فِي اللهِ حَقَّ جِهَادِهِ وَ ذَبَبْتُمْ عَنْ دِينِ اللهِ وَ عَنْ نَبِيِّهِ وَ جُدْتُمْ بِأَنْفُسِكُمْ دُونَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّكُمْ قُتِلْتُمْ عَلَى مِنْهَاجِ رَسُولِ اللهِ فَجَزَاكُمُ اللهُ عَنْ نَبِيِّهِ وَ عَنِ الْإِسْلَامِ وَ أَهْلِهِ أَفْضَلَ الْجَزَاءِ وَ عَرَّفَنَا وُجُوهَكُمْ فِي مَحَلِّ رِضْوَانِهِ وَ مَوْضِعِ إِكْرَامِهِ مَعَ النَّبِيِّينَ وَ الصِّدِّيقِينَ وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ وَ حَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقاً

أَشْهَدُ أَنَّكُمْ حِزْبُ اللهِ وَ أَنَّ مَنْ حَارَبَكُمْ فَقَدْ حَارَبَ اللهَ وَ أَنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ الْفَائِزِينَ الَّذِينَ هُمْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ فَعَلَى مَنْ قَتَلَكُمْ لَعْنَةُ اللهِ وَ الْمَلَائِكَةِ وَ النَّاسِ أَجْمَعِينَ أَتَيْتُكُمْ يَا أَهْلَ التَّوْحِيدِ زَائِراً وَ بِحَقِّكُمْ عَارِفاً وَ بِزِيَارَتِكُمْ إِلَى اللهِ مُتَقَرِّباً وَ بِمَا سَبَقَ مِنْ شَرِيفِ الْأَعْمَالِ وَ مَرْضِيِّ الْأَفْعَالِ عَالِماً فَعَلَيْكُمْ سَلَامُ اللهِ وَ رَحْمَتُهُ وَ بَرَكَاتُهُ وَ عَلَى مَنْ قَتَلَكُمْ لَعْنَةُ اللهِ وَ غَضَبُهُ وَ سَخَطُهُ اللَّهُمَّ انْفَعْنِي بِزِيَارَتِهِمْ وَ ثَبِّتْنِي عَلَى قَصْدِهِمْ وَ تَوَفَّنِي عَلَى مَا تَوَفَّيْتَهُمْ عَلَيْهِ وَ اجْمَعْ بَيْنِي وَ بَيْنَهُمْ فِي مُسْتَقَرِّ دَارِ رَحْمَتِكَ أَشْهَدُ أَنَّكُمْ لَنَا فَرَطٌ، وَ نَحْنُ بِكُمْ لَاحِقُونَ.

و می‌خوانی سوره (إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ) آنچه توانی.

زیارت وداع

هرگاه خواستی از مدینه بیرون آیی غسل کن، و می روی

مناسک عمره مفرده، ص: ۱۰۱

نزد قبر پیغمبر صلی‌الله علیه و آله برو و زیارت آن بزرگوار را به‌جا آور. پس وداع کن آن حضرت را و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يا رَسولَ اللهِ أَسْتَوْدِعُكَ اللهَ وَ أَسْتَرْعِيكَ وَ أَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ آمَنتُ بِاللهِ وَ بِمَا جِئتَ بِهِ وَ دَلَلْتَ عَلَيْهِ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنّي لِزِيارَةِ قَبْرِ نَبِيكَ فَإِنْ تَوَفَّيْتَنِي قَبْلَ ذَلِكَ فَإِنِّي أَشْهَدُ فِي مَمَاتِي عَلَى مَا شَهِدْتُ عَلَيهِ فِي حَيَاتِي أَنْ لَا إِلَهَ الَّا أَنْتَ وَ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُكَ وَ رَسُولُكَ صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَ آلِهِ.

و حضرت صادق علیه‌السلام (علی المحکی) در وداع قبر پیغمبر به یونس بن یعقوب فرموده بگو:

صَلَّى اللهُ عَلَيكَ السَّلَامُ عَلَيكَ لَا جَعَلَهُ اللهُ آخِرَ تَسْلِيمِي عَلَيكَ.

زیارت رجبیه ۴]

شیخ طوسی روایت کرده از جناب ابوالقاسم حسین ابن روح رضی الله عنه که نایب خاص حضرت صاحب الامر علیه‌السلام است که فرمود: زیارت کن در هر مشهدی که باشی از

مناسک عمره مفرده، ص: ۱۰۲

مشاهد مشرفه در ماه رجب به این زیارت. چون داخل شدی می گویی:

الْحمْدُ للهِ الَّذِی أَشْـهَدَنَا مَشْـهَدَ أَوْلِیَائِهِ فِی رَجَبٍ وَ أَوْجَبَ عَلَیْنَا مِنْ حَقِّهِمْ مَا قَدْ وَجَبَ وَ صَلَّی اللهُ عَلَی مُحَمَّدٍ الْمُنْتَجَبِ وَ عَلَی أَوْصِیَائِهِ الْحُجُبِ اللَّهُمَّ فَکَمَا أَشْـهَدْتَنَا مَشْهَدَهُمْ (مَشَاهدَهُم) فَأَنْجِزْ لَنَا مَوْعِدَهُمْ وَ أَوْرِدْنَا مَوْرِدَهُمْ غَیْرَ مُحَلَّئِینَ عَنْ وِرْدٍ فِی دَارِ الْمُقَامَهِٔ وَ الْخُلْدِ وَ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ إِنِّی قَدْ قَصَـدْتُکُم وَ اعْتَمَدْتُکُمْ بِمَسْأَلَتِی وَ حَاجَتِی وَ هِی فَکَاکُ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ وَ الْمَقَرُّ مَعَکُمْ فِی دَارِ الْقَرَارِ مَعَ شِیعَتِکُمُ الْأَبْرَارِ وَ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ بِما صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَی الـدَّارِ أَنَا سَائِلُکُمْ وَ آمِلُکُمْ فِیمَا إِلَیْکُمْ التَّعْوِیضُ وَ عَلَیْکُمُ التَّعْوِیضُ فَبِکُمْ یُجْبَرُ الْمَهِیضُ وَ یُشْـفَی الْمَرِیضُ وَ مَا تَزْدَادُ الْأَرْحَامُ وَ مَا تَغِیضُ إِنِّی بِسِـرِّکُمْ مُؤْمِنٌ (مُؤَمّم) وَ لِقَوْلِکُمْ مُسَلِّمٌ وَ عَلَی اللهِ بِکُمْ مُقْسِمٌ فِی رَجْعِی بِحَوَائِجِی وَ قَضَائِهَا وَ إِمْضَائِهَا وَ إِنْجَاحِهَا وَ إِبْرَاحِهَا (وَ ایزَاحِها) وَ بِشُـئُونی لَدَیْکُمْ وَ صَلَاحِهَا وَ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ سَلَامَ مُوَدِّعٍ وَ لَکُمْ حَوَائِجَهُ مُودِعٌ یَسْأَلُ اللهَ إِلَیْکُمُ الْمَرْجِعَ وَ سَـعْیُهُ إِلَیْکُمْ غَیْرَ مُنْقَطِعٍ وَ أَنْ یُرْجِعَنِی مِنْ حَضْـرَتِکُمْ خَیْرَ مَرْجِعٍ إِلَی جَنَابٍ مُمْرِعٍ وَ خَفْضٍ (عیشٍ) مُوَسَّعٍ وَ دَعَـهٍٔ وَ مَهَلٍ إِلَی حِینِ (خَیرِ) الْأَجَلِ وَ خَیْرِ مَصِیرٍ وَ مَحَلٍّ فِی النَّعِیمِ الْأَزَلِ وَ الْعَیْشِ الْمُقْتَبَلِ وَ دَوَامِ الْأُکُلِ وَ

مناسک عمره مفرده، ص: ۱۰۳

شُرْبِ الرَّحِیقِ وَ السَّلْسَـلِ (السَّلْسَبیلِ) وَ عَلٍّ وَ نَهَلٍ لَا سَأَمَ مِنْهُ وَ لَا مَلَلَ وَ رَحْمَـهُٔ اللهِ وَ بَرَکَاتُهُ وَ تَحِیَّاتُهُ حَتَّی الْعَوْدِ إِلَی حَضْـرَتِکُمْ وَ الْفَوْزِ فِی کَرَّتِکُمْ وَ الْحَشْرِ فِی زُمْرَتِکُمْ وَ رَحْمَهُٔ اللهِ وَ بَرَکَاتُهُ وَ صَلَوَاتُهُ وَ تَحِیَّاتُهُ وَ هُوَ حَسْبُنَا وَ نِعْمَ الْوَکِیلُ.

مناسک عمره مفرده، ص: ۱۰۵

تذکر مهم

مناسک عمره مفرده، ص: ۱۰۷

برادران و خواهران ایمانی که به شرف انجام عمره مفرده مشرف می‌شوید، در این سفر روحانی که به واسطه استفاده از هواپیما و ماشین و وسایل رفاهی دیگر زحمت سفر را احساس نمی‌کنید، به عظمت و مقصد و قداست نیتی که دارید و به شرافت سفری که به آن می‌روید توجه داشته باشید.

در همه حالات، مراقب رفتار و گفتار خود بوده، و لحظه‌ای از یاد خدا و ذکر و فکر و دعا و حسن معاشرت با هم‌سفران و فروتنی و خودسازی غافل نشوید، ظاهر و باطن خود را اصلاح نمایید، و حال خود را در ارتباط با خدا، صالح و پاک سازید.

سفر حج و سفر عمره سفر به سوی خدا و از بهترین راه تهذیب نفس و ریاضت شرعیه است. همه منازل و مشاعر و مواقف آن تقرب‌بخش و روح‌پرور و متضمن انواع تصفیه و اقسام تحلیه و وصول به مدارج کمال است.

مناسک عمره مفرده، ص: ۱۰۸

حضرات ائمه طاهرین علیهم‌السلام که در انجام این برنامه‌ها بیشتر از هر کس در اقیانوس‌های بی‌کران ثواب و رحمت و درک عظمت الهی شناور می‌شدند، و تعظیم کعبه معظمه و تجلیل از بیت خدا و این سفر پر فیض و مقصدی که داشتند پیاده طی طریق

می‌کردنـد، و از آنچه به نظر مـا همه‌اش تحمـل رنـج و زحمت است؛ چه لـذت‌های توصـیف‌نشدنی می‌بردنـد. حضـرت امام حسـن مجتبی و حضرت امام حسین سید الشهداء علیهماالسلام پیاده به حج می‌رفتند.

حضـرت مجتبی علیه‌السـلام بیست مرتبه پیاده به حـج رفته‌انـد، و امام زین العابـدین علیه‌السـلام در بیست روز راه مـدینه طیبه تا مکه معظمه را پیاده طی می‌فرمودند.

در خصوص عمره مفرده روایت است که حضـرت امـام موسـی کـاظم علیه‌السـلام در چهار عمره پیاده به مکه مکرمه رفتنـد، گاه در بیست و شـش روز، و گاه در بیست و پنج روز، و در یک سفر بیست و چهار روز، و در یک سفر بیست و یک روز راه خانه خدا را پیاده طی فرمودند.

سزاوار است مـا و هر کس از این سـعادت‌ها محروم است آن را از راه حضور قلب دائم در این سـفر، و صـرف اوقـات در عبادت، و طلب مغفرت، و اعاده حیثیت و ساختن شخصیت

مناسک عمره مفرده، ص: ۱۰۹

ایمانی جبران نماید، و دعا و نیایش و توسل به ذیل عنایات حضـرت رسول اکرم صـلی‌الله علیه و آله، حضـرت سیده نساء العالمین و ائمه طاهرین علیهم‌السلام را غنیمت بشمارد، و در مکه و مدینه در کوچه‌ها و خیابان‌ها و مساجد و اماکن شریفه آن، همه جا جای پا و آثـار آن‌هـا را به چشم دل ببینـد، و لحظه‌ای از این معانی غافل نشود، و یا این‌که از خـدا بخواهـد که همه ساله این توفیق نصـیبش شود، و در وداع با آن مقامات و مزارات چنان باشد که می‌خواهد از عزیزترین عزیزانش مفارقت کند.

و بالاـخره برای دوسـتان و اقـوام و مـؤمنین دعـا کنـد، و آنـان را در دعـا بر خود مقـدم بـدارد، و در درجه اول برای سـلامتی و فرج حضرت بقیة الله الاعظم ارواحنا فداه دعا نماید.

اللّهُمَّ عَجِّلْ فَرَجَهُ وَ سَهِّلْ مَخْرَجَهُ وَ قَرِّبْ زَمَانَهُ وَ اجْعَلْنَا مِنْ اعْوَانِهِ وَ انْصَارِهِ آمِینَ رَبَّ الْعَالَمِینَ

مناسک عمره مفرده، ص: ۱۱۰

لَبَّیْکَ اللَّهُمَّ لَبَّیْکَ لَبَّیْکَ لا شَرِیکَ لَکَ لَبَّیْکَ إِنَّ الْحَمْدَ وَ النِّعْمَةَ لَکَ وَ الْمُلْکَ لا شَرِیکَ لَکَ لَبَّیْکَ

این لبیک‌ها بلافاصله بعد از احرام عمره گفته شود.

نمایش تصویر

قبل از هر یک از اعمال عمره حج، باید همان عمل را نیت کرد.

---

[۱] (۱). سوره اسراء؛ آیه ۲۳.

[۲] (۱). سوره نحل؛ آیه ۳۶.

[۳] (۱). توضیـح این‌که بعـد از محرم‌شـدن برای عمره؛ چه تمتع باشـد و چه مفرده، با محرم‌شدن برای حج هر چند مستحبی باشـد انجام طواف واجب می‌شود.

[۴] (۱). چون بسیاری از مؤمنین در ماه شریف رجب به مدینه طیبه مشرف می‌شوند، از این رو از ثواب این زیارت غافل باشند، و آن را در مشاهد مشرفه بخوانند.

درباره مرکز

بسم الله الرحمن الرحیم
جاهِدُوا بِأَمْوالِکُمْ وَ أَنْفُسِکُمْ فی سَبیلِ اللَّهِ ذلِکُمْ خَیْرٌ لَکُمْ إِنْ کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)
با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السّلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند
بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹
بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهلبیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.
مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.
اهداف :دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السّلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.
از جمله فعالیتهای گسترده مرکز :
الف)چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی
ب)تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن سهمراه
ج)تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما ، انیمیشن ، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و...
د)ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر
ه)تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای
و)راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)
ز)طراحی سیستم های حسابداری ، رسانه ساز ، موبایل ساز ، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک ، SMS و...
ح)همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط)برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی)برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضوری و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت : ۲۳۷۳ شناسه ملی : ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی: www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳- (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور کاربران ۲۳۳۳۰۴۵(۰۳۱۱)

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی ، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشاالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳ ، شماره کارت :۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳و شماره حساب شبا : -۰۶۲۱-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۱۸۰-IR۹۰ ۵۳-۰۶۰۹به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان – خیابان مسجد سید

ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام -: هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنتِ غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می‌فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کَرَم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست‌تر می‌داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می‌رَهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، امّا تو دریچه‌ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را بِدان، نگاه می‌دارد و با حجّت‌های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می‌سازد و او را می‌شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می‌فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».